

SLOVENSKI

Poročevallec

Izdaja in tiska Časopisno podjetje slovenski poročevallec - Direktor: Rudi Janžaba. Glavni in odgovorni urednik: Sergej Vozniak. Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1 in 2, telefon 23-822 do 23-826 - Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1-11, telefon 2-622 do 23-526. - Oglasi: oddelček Ljubljana, Titova cesta 1, telefon 21-896. za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832. - Poštni predal št. 29. - Ziro račun pri Komunalni banki Ljubljana številka 600-704/1-367 - Mesečna naročnina 230 din.

PREDSEDNIK GERHARDSEN O SVOJIM VTISIH PRED ODHODOM IZ JUGOSLAVIJE

Soglasje o važnih zadevah

Norveški premier je v razgovoru z novinarji poudaril pomen popolnega soglasja o najvažnejših zunanje-političnih zadevah — Pohvalno se je izrazil o lokalni samoupravi in delavskem samoupravljanju

ZAGREB, 3. oktobra. (Tanjug). Predsednik norveške vlade Gerhardsen je pred odhodom iz Jugoslavije sprejel naše in norveške novinarje in odgovoril na nekaj njihovih vprašanj.

Govorec o norveško-jugoslovenskih razgovorih, je premier Gerhardsen naglasil, da so ti razgovori potekali v duhu prijateljstva in odkritosti. »Zmenjali smo mnenja o važnih zunanje-političnih problemih,« je rekel Gerhardsen in se razgovorjal o vprašanih bilateralnih odnosov. Norveški premier je posebno poudaril važnost popolnega soglasja o najvažnejših zunanje-političnih zadevah. Dalje je izjavil, da je

Bonn želi obnoviti odnose z Jugoslavijo

Berlin, 3. oktobra (Reuter). Zahodnonemški minister za zunanje zadeve von Brentano je danes izjavil, da vlada Zvezne republike Nemčije upa, da bo našla načine za ponovno vzpostavitev odnosov z Jugoslavijo.

To izjavo je dal zahodnonemški minister na kosilu, ki mu ga je priredilo združenje inozemskega tiska. Ko je odgovarjal na vprašanja, ki so mu bila zastavljena, je zahodnonemški minister za zunanje zadeve izjavil, da vlada Zvezne republike ni lahko sprejela odločitve o prekinitvi diplomatskih odnosov z Jugoslavijo in da ji je bilo zaradi tega žal. »Vladna želja je,« je dejal von Brentano, »da najde poti in načine za ponovno vzpostavitev odnosov z Jugoslavijo.«

Pritisk se nadaljuje

Posamezniki obiskujejo starše po koroških vaseh in zahtevajo od njih, naj osvobodijo svoje otroke pouka slovenščine v šoli

DUNAJ, 3. oktobra. (Tanjug). Na južnem Koroškem se vedno bolj širi organizirana akcija z namenom likvidacije dvojezičnih državnih osnovnih šol.

To se dogaja kljub protestom slovenskega prebivalstva, katerega predstavniki so nedavno poslali resolucijo pokrajinski vladi v Celovcu in avstrijski vladi na Dunaju za zahtevo, da se preklicijo protizakoniti Wedenigov razpis z dne 22. septembra.

Poleg tega posamezniki obiskujejo starše po vaseh in

pohvalno pa se je izrazil tudi o našem kmetijstvu, govorec o svojem obisku v Pančevačkem Ritu pri Beogradu. V razgovoru z novinarji, je govoril tudi o svojih razgovorih s predstavniki nekaterih naših mest in menil, da je dajanje samostojnosti komunam, kar zadeva lokalno samoupravo, nekaj zelo pozitivnega. Po njegovih besedah imajo tudi na Norveškem nekaj podobnega, vendar pa se naše delavsko samoupravljanje ne more primerjati z njihovo ureditvijo. O delavskem samoupravljanju se je na splošno zelo pohvalno izrazil, ker po njegovih besedah, tak sistem nudil delavcem možnost, da sami odločajo o različnih vpra-

šanjih v zvezi z njihovimi tovarnami in se zavedajo, da je njihov osebni napredek odvisen od dela, ki ga dajejo svoji tovarni. »Lahko rečem,« je naglasil norveški premier, »da bodo razvoj delavskega samoupravljanja pri vas proučevali v mnogih državah.«

Na koncu je še dodal, da ga je posebno presenetilo odkrito prijateljstvo in odkritost, ki ju je povsod našel v Jugoslaviji.

»Navdušeni in hvaležni smo nad prijateljstvom, ki so nam ga povsod izkazovali in preko nas tudi vsemu norveškemu narodu,« je rekel premier Gerhardsen na koncu razgovora z novinarji.

Doslej največja rudniška nesreča v Jugoslaviji

Do včerajšnjega popoldneva so našli 60 smrtnih žrtev — Reševalne skupine so v glavnem končale svoje delo

BEograd, 3. okt. (Tanjug). Po poročilih, ki sta jih do popoldneva prejela sekretariat za industrijo in sekretariat za delo pri izvršnem svetu Srbije, je pri hudi nesreči, ki se je predvčerajšnjim pripetila v premogovniku »Podvis« pri Knjaževcu, izgubilo življenje 54 rudarjev. Reševalne skupine so izvekle iz premogovnikovega jaska 41 mrtvih rudarjev, medtem ko je v rovih še 13 trupel. Domnevajo, da je se osem rudarjev zasutih v rovih in je njihova usoda negotova. Reševalne skupine delajo nepretrgano za njihovo rešitev.

KNJAŽEVAC, 3. okt. (Tanjug). Reševalne skupine, ki si mnogo prizadevajo, da bi naše ponesrečene rudarje, so v glavnem končale delo. Po zadnjih poročilih so našli še dve trupli. Število smrtnih žrtev se je povečalo na 60.

Reševalne ekipe so z neizmerno poštrevnostjo preiskale skoraj vse rove, v katerih se je pripetila nesreča, in domnevajo zaradi tega, da je to dokončno število žrtev, ki so jih doslej našli.

Doslej so identificirali trupla že 59 rudarjev. Večina smrtnih žrtev je iz zaječarskega in niškega okraja.

SOZALNE IZJAVE

Ljubljana, 3. okt. Republiški svet Zvezne sindikatov Slovenije je poslal delovnemu kolektivnemu rudnika »Podvis« pri Knjaževcu naslednjo sozavno izjavo: »Težka nesreča, ki je zadela

vaš kolektiv in družine ponesrečenih rudarjev, je naše delavce in vse delovne ljudi v naši republiki globoko pretresla. To nesrečo čutimo kot našo skupno nesrečo in delimo z vami bol kot našo skupno bol.

Zato vas prosimo, da sprejmete v imenu delavcev Slovenije in republiškega sveta sindikatov iskreno sožalje vi in družine ponesrečenih rudarjev.

Beograd, 3. okt. (Tanjug). Ob nesreči v premogovniku »Podvis« pri Knjaževcu je predsednik ljudske skupštine Jovan Veselinov prejel sozalne izjave sovjetskega veleposlanika v Jugoslaviji Zamčevskega in odpravnik poslov bolgarskega veleposlanstva Mečkova.

Izvršni odbor TVD Partizan Jugoslavije je poslal delovnemu kolektivnemu premogovnika »Podvis« naslednjo izjavo: »Dragi tovariši! Globoko nas je pretresla teška tragedija, ki je zadela vaš kolektiv. Sočustvujemo v vaši bolesti in smo v teh težkih dneh z vami, delimo žalost družin ponesrečenih in kolektiva. Sporočite naše iskreno sožalje družinam ponesrečenih in rudarjem »Podvisa«.

Zagreb, 3. okt. (Tanjug) Ob nesreči v premogovniku »Podvis« je predsednik norveške vlade Einar Gerhardsen poslal predsedniku republike Titu naslednjo izjavo: »Hudo me je pretresla vest o tragični usodi, ki je zadela delavce v premogovniku »Podvis« in s tem vse jugoslovansko ljudstvo. Dovolite mi, gospod

predsednik, da Vam izrazim svoje najgloblje sožalje zaradi te boleste izgube in Vas prosim, da sporočite moje sožalje prebivalstvu na področju rudnika »Podvis«.

Pariz, 3. okt. (Tanjug) Predsednik administrativnega sveta francoskih nacionaliziranih premogovnikov Alexandre Verret je poslal danes jugoslovanskemu veleposlaniku v Parizu sozavno izjavo: »Podvis« v premogovniku »Podvis« v Srbiji.

Ves francoski tisk in radijske postaje so danes objavile poročila o tej nesreči, pri čemer opozarjajo na izredna prizadevanja reševalnih skupin za rešitev zasutih rudarjev. V sindikalnih in rudarskih krogih so vest sprejeli z globokim sožaljem. V imenu sveta nacionaliziranih premogovnikov, kakor tudi vseh francoskih rudarjev je predsednik Verret zaprosil veleposlanika dr. Ugalčiča, naj po jugoslovanski vladi sporoči jugoslovanskim rudarjem sožalje zaradi te nesreče in želje za hitro okrevanje ranjenih.

BEograd, 3. oktobra. — Nacionalni sekretar Generalne konfederacije dela Belgije in predsednik okrajnega sindikalnega sveta v Liegeu André Renard je poslal naslednjo izjavo: »Delavce Liegea je prizadela teška rudniška nesreča v Knjaževcu. Ob tej priliki ponovno izražajo bratska čustva delavskemu razredu Jugoslavije.«

Slovo v Zagrebu

ZAGREB, 3. oktobra. (Tanjug). Predsednik norveške vlade Einar Gerhardsen je po osemdnevem uradnem obisku zapustil Jugoslavijo.

Premier Gerhardsen je prišel na letališče v spremstvu podpredsednika zveznega izvršnega sveta Edvarda Kardelja in predsednika Sabora LR Hrvatske Vladimirja Bakarića. Po intoniranju norveške in jugoslovanske himne sta norveški premier in podpredsednik Kardelj pregledala častno četo. Nato se je premier Gerhardsen poslovil od naših državnih funkcionarjev. Tik pred odhodom je predsednik norveške vlade dal še posebno izjavo, v kateri se je najtopleje zahvalil za gostoljubnost ob svojem bivanju v Jugoslaviji. »Razgovori, ki sem jih imel z jugoslovanskimi državniki, so pokazali, da imamo enake poglede na različne važne mednarodne probleme. Ti razgovori so tudi potrdili, da gresta naši državi k istemu cilju — ohraniti miru in sodelovanju ter razumevanju med narodi.« je izjavil premier Gerhardsen.

V svoji izjavi se nadaljuje, da je imel možnost dobiti po-

Zahvala premiera Gerhardssena

Zagreb, 3. okt. (Tanjug). Pred odhodom iz Jugoslavije po osemdnevem uradnem obisku je predsednik norveške vlade Einar Gerhardsen poslal predsedniku republike Josipu Brozju Tito to-le brzojavko: »Ko odhajam iz Jugoslavije, kjer je name napravil velik vti razvoj vaše države, prosim Vašo ekscelenco, da sprejme moje najljubše želje za Vašo osebno srečo in za srečno prihodnost Jugoslavije in jugoslovanskih narodov.«

Dunaj, 3. okt. (Tanjug) Predsednik norveške vlade Einar Gerhardsen je poslal naslednjo brzojavko podpredsedniku zveznega izvršnega sveta Edvardu Kardelju: »Po koncu mojega obiska v Jugoslaviji Vas prosim, da sprejmete moje najtoplejšo zahvalo za gostoljubnost in prijateljstvo, ki nam je bilo izkazano med našim obiskom. Z zadovoljstvom pričakujem Vaš bližnji obisk v moji državi. Prosim Vas, da izročite moje najlepše želje osebnostim, ki so nas spremljale na poti po Jugoslaviji.«

polno sliko o naši državi, o našem napredku in naši politiki ter da odnaša s seboj najlepše spomine. Ob enajstih je JAT-ovo letalo, s katerim je premier odpotoval na Dunaj na uradni obisk v Avstrijo, vzletelo z zagrebskega letališča.

Prihod na Dunaj Dunaj, 3. okt. (Tanjug) Danes je prišel na Dunaj predsednik norveške vlade Einar Gerhardsen. Norveški premier bo ostal v Avstriji tri dni in tako vrnil obisk, ki ga je pred nekaj leti napravil na Norveškem takratni avstrijski kancler ing. Figl, ki je sedaj minister za zunanje zadeve.

Predsednika Gerhardssena je sprejel danes popoldne predsednik republike dr. Ščarč. Prav tako se bo danes pogovarjal s kanclerjem Raabom in podkanclerjem Pittermannom. Obiskal bo še nekaj zgodovinskih in kulturno-metniških znamenitosti Dunaja. V ponedeljek bo visoki gost odpotoval z Dunaja na Norveško.

Zahvala premiera Gerhardssena

Zagreb, 3. okt. (Tanjug). Pred odhodom iz Jugoslavije po osemdnevem uradnem obisku je predsednik norveške vlade Einar Gerhardsen poslal predsedniku republike Josipu Brozju Tito to-le brzojavko: »Ko odhajam iz Jugoslavije, kjer je name napravil velik vti razvoj vaše države, prosim Vašo ekscelenco, da sprejme moje najljubše želje za Vašo osebno srečo in za srečno prihodnost Jugoslavije in jugoslovanskih narodov.«

Dunaj, 3. okt. (Tanjug) Predsednik norveške vlade Einar Gerhardsen je poslal naslednjo brzojavko podpredsedniku zveznega izvršnega sveta Edvardu Kardelju: »Po koncu mojega obiska v Jugoslaviji Vas prosim, da sprejmete moje najtoplejšo zahvalo za gostoljubnost in prijateljstvo, ki nam je bilo izkazano med našim obiskom. Z zadovoljstvom pričakujem Vaš bližnji obisk v moji državi. Prosim Vas, da izročite moje najlepše želje osebnostim, ki so nas spremljale na poti po Jugoslaviji.«

Japonska postavlja pogoje

Tokio, 3. okt. (AFP). Predsednik japonske vlade Nobusuke Kiši je danes izjavil pred parlamentarno komisijo za zunanje zadeve, da razgovori o podpisu mirovne pogodbe med Sovjetsko zvezo in Japonsko ne bi imeli nobenega smisla, če ne bi upoštevali japonske zahteve, da Sovjetska zveza vrne Japonski otočka Kunaširi in Strop iz skupine Južnih Kurilov.

Povečanje osebnih dohodkov po zadnjih ukrepih zveznega izvršnega sveta

(Od našega beogradskega dopisnika)

Beograd, 3. okt. Ukrepi, ki jih je dne dni sprejel izvršni svet za zboljšanje življenjske ravni delavcev in uslužbencev, se nanašajo na povečanje plač v gospodarstvu in javni upravi, na povečanje pokojnin, delovnih invalidnin, nagrad učencev in gospodarstvu, povečanje otroških doklad, vojnih invalidnin in na povečanje dodatkov za šolanje otrok padlih borcev. Ker je bilo to urejeno že doslej z zakonom, bo tudi sedanje povečanje plač v gospodarstvu in v javni upravi, kakor tudi pokojnin urejeno z novim zakonom, medtem ko bodo ostala povečanja urejena z uredbo Zveznega izvršnega sveta.

Zvezni izvršni svet je že sprejel ustrezne zakonske predloge, ki pa bodo postali

veljavni šele, ko jih bo sprejela Zvezna ljudska skupščina na prvem zasedanju, brzkone okoli 20. oktobra.

Vprašanje minimalnega osebnega dohodka v gospodarstvu je sedaj urejeno z zakonom o delovnih odnosih, povečanje pa bo urejeno z zakonom o povečanju minimalnih osebnih dohodkov. Predlog novega zakona vsebuje naslednje postavke:

Minimalni osebni dohodki v gospodarstvu se povečujejo za 9%. To pa zato, da bi se v čisti vsoti zagotovilo njegovo povprečno povečanje za 7 odstotkov. S tem se gospodarski organizacijam dejansko prepušča več sredstev iz njihovega dohodka, ker se zdaj dohodek manj obremenjuje s prispevkom za splošne družbe-

ve potrebe skupnosti. Tako je ustvarjena možnost, da se poveča čisti dohodek gospodarskih organizacij, ki ga same razdeljujejo v sklade za samostojno razpolaganje in na osebne dohodeke delavcev in uslužbencev.

V nekaterih gospodarskih organizacijah bo zadostovalo linearno povečanje tarifnih postavk v enakem odstotku.

Odnosi z Vzhodom

BERLIN, 3. oktobra. (Reuter). Zahodnonemški kancler Adenauer je danes izjavil, da daje pomiritev položaja v Formoški ožini novo upanje za konferenco na najvišji ravni, ki je po njegovem mnenju potrebna za doseg sporazuma o razorožitvi.

Ko so ga na tiskovni konferenci vprašali, ali ima Zahodna Nemčija namen vzpostaviti diplomatske odnose z vzhodnoevropskimi državami, je odgovoril, da ta problem proučujejo v ministertvu za zunanje zadeve. Diplomatski odnosi bodo vzpostavljeni najprej z eno državo, nato pa se bodo razširili še na druge, vendar pa ne v obliki zamenjave velikih diplomatskih predstavništev, temveč v obliki trgovinskih misij.

Ko je govoril o sestanku z britanskim premierzom Macmillanom prejšnji teden, je Adenauer rekel, da sta ob tej priložnosti govorila o »najrazličnejših velikih političnih vprašanjih«.

O bodočem statusu Nemčije je Adenauer izjavil, da je ponovna združitve države odvisna od sedanjega položaja v svetu. Po njegovem mnenju mora predlagana komisija štirih velesil, ki bo govorila o ponovni združitvi Nemčije, izdelati predloge o tem vprašanju.

Diplomatska kronika

BEograd — Predsednik republike Josip Broz Tito je danes prejel od predsednika republike Honduras Ramon Villedo Moralera pismo, v katerem se mu zahvaljuje za čestitke ob nacionalnem prazniku Hondurasu.

DUNAJ — Jugoslovanski veleposlanik v Avstriji Jože Zemljak, ki je bil nekaj dni v Beogradu, se je vrnil na Dunaj.

ATENE — Kot poroča agencija Atene, je danes jugoslovanski veleposlanik v Grčiji Mita Miljković obiskal predsednika grškega parlamenta Rodopolosa in se z njim dje časa pogovarjal.

Poslanica za Čangkajska

Ameriški veleposlanik pri Čangkajsku — »ZDA se ne želijo umakniti pred silo«

TAJPEH, 3. oktobra. (Reuter). Danes so sporočili, da je imel ameriški veleposlanik v Tajpehu razgovor s Čangkajskom o ameriškem stališču do sedanje krize na Daljnem vzhodu. Veleposlanik je ob tej priložnosti izročil Čangkajsku poslanico ameriškega zunanjega ministra Dullesa.

Po teh razgovorih je izjavil Čangkajskov predstavnik, da Združene države Amerike pri vladi na Formozi še vedno niso sprožile vprašanja o zmanjšanju vojaških enot na obalnih otokih.

Predstavnik ameriškega veleposlanstva pa je izjavil na tiskovni konferenci, da minister Dulles ni spremenil svojega stališča do krize v Formoski ožini. Isti predstavnik je dodal, da smatrajo Združene dr-

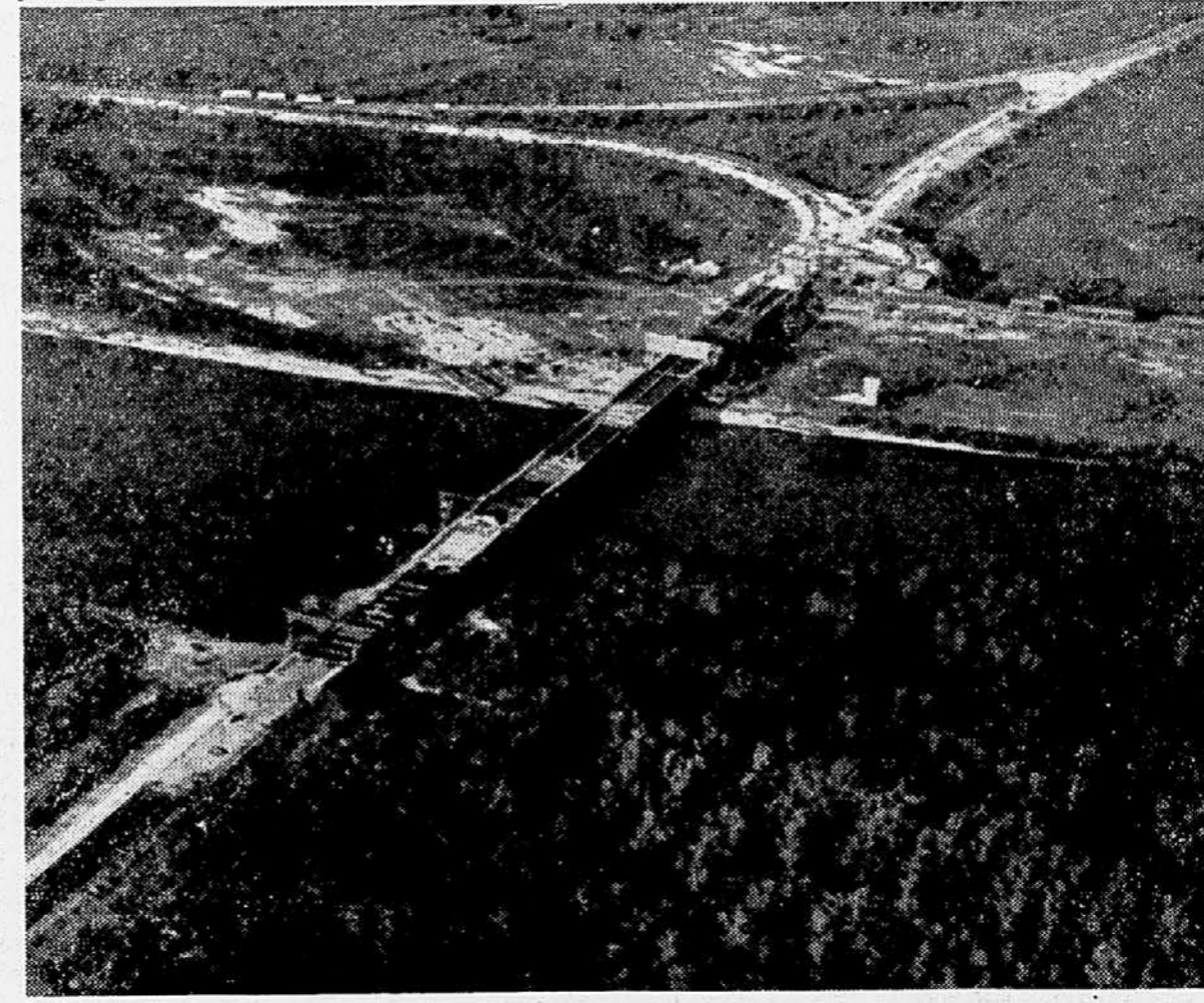
žave za potrebno, da Kitajska preneha z obstreljevanjem otokov Kvevoj in Macu, »ker se Združene države ne želijo umakniti pred silo.«

Ameriško ministertvo za obrambo je sporočilo, da so Čangkajskovim silam izročili določeno število reaktivnih bombnikov. Poslani bombniki so ameriška kopija britanskih bombnikov tipa »Canberra«, in imajo vsak po dva reaktivna motorja.

Danes je objavil pekinski radio 21. resno opozorilo Združenim državam zaradi kršitve teritorialnih voda in zračnega prostora Kitajske. V tem opozorilu je rečeno, da so ameriška letala 20 krat kršila kitajski zračni prostor, dve izmed njih pa sta celo preletavali ce-

Japonska postavlja pogoje

Tokio, 3. okt. (AFP). Predsednik japonske vlade Nobusuke Kiši je danes izjavil pred parlamentarno komisijo za zunanje zadeve, da razgovori o podpisu mirovne pogodbe med Sovjetsko zvezo in Japonsko ne bi imeli nobenega smisla, če ne bi upoštevali japonske zahteve, da Sovjetska zveza vrne Japonski otočka Kunaširi in Strop iz skupine Južnih Kurilov.

Največji objekt na avtomobilski cesti — most čez Savo pri Samoboru. Dolg je 320 m. Konstrukcija je izdelala mariborska »Metalna«. Po mnenju strokovnjakov je bila postavitvev mostu rekordna, ker so ga šele aprila letos začeli delati v tovarni. V sredo so pričeli most betonirati. (Foto: Stanko Vrnčič)

VREME

Napoved za soboto: Sprva pretežno jasno z jutranjo megi, proti večeru naraščajoča oblačnost. Temperatura ponoči med 7 in 12. Prilivom 15. najvišje dnevne 20 stopinj C.

KONCAL SE JE IX. KONGRES KIRURGOV JUGOSLAVIJE

Ustanovitev združenj anesteziologov in ortopedov

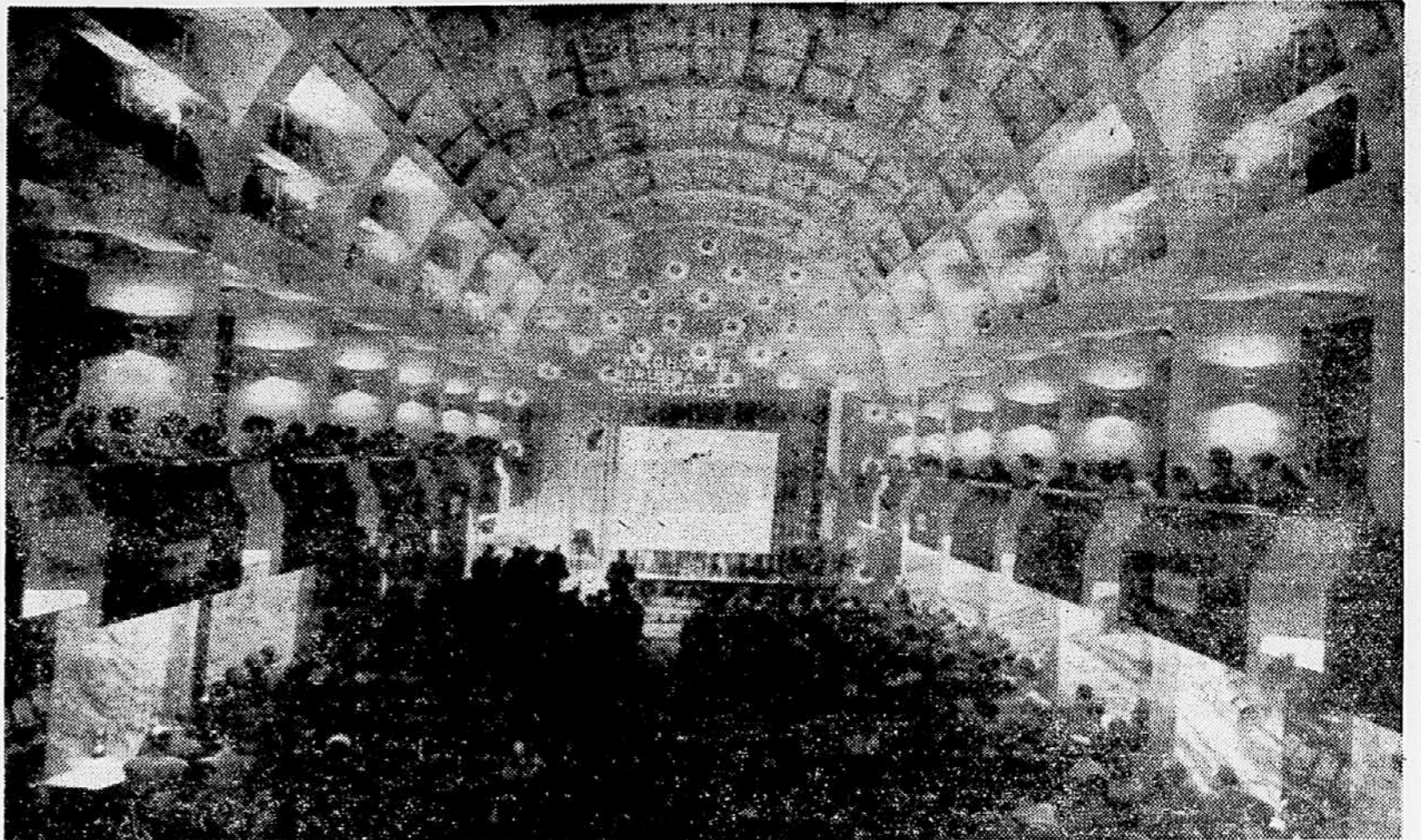
Ljubljana, 3. okt. — Danes je kongres jugoslovanskih kirurgov nadaljeval delo z obravnavo raznih svobodnih tem. V številnih referatah in razpravah so kirurški proučevali razna področja njihovega dela in izmenjavali izkušnje, ki so jih doslej pri tem delu dosegli. Zelo zanimiv je bil prispevek prim. dr. V. Flor-

schütza iz Zagreba, ki je za uvod k današnjemu delu kongresa poročal o zgodovini kirurgije pri Slovencih v razdobju od 1760. do 1928. leta.

V okviru kongresa je bil danes tudi sestanek anesteziologov Jugoslavije, na katerem je imel poročilo o pedagoških in organizacijskih problemih anestezijske službe dr. Ljubomir Lalevič. Na sestanku, ki sta se ga udeležila tudi predsednik Zveze zdravniških društev dr. Zogovič in predsednik upravnega odbora zveznega združenja kirurgov profesor Božidar Lavrič, so med drugim tudi sklenili, da bodo ustanovili Združenje anesteziologov Jugoslavije, ki bo delovalo v okviru Zveze zdravniških društev. Poseben sestanek so imeli tudi jugoslovanski ortopedi, ki so se prav tako pogovorili o ustanovitvi svojega združenja.

Po končani razpravi na svobodne teme, je bila skupščina Združenja kirurgov Jugoslavije, na kateri so pregledali sklepe kongresa in se pogovorili o delu za njihovo uresničevanje.

Pred zaključkom kongresa je bil se televizijski prenos dveh operacij iz kirurške in ortopedске klinike v Ljubljani. Operacija na kolku je opravljal predstojnik ortopedске klinike prof. dr. Bogdan Brecej, operacija sorte pa predstojnik kirurške klinike dr. Božidar Lavrič.

Pogled na Festivalno dvorano v Ljubljani, kjer je te dni IX. kongres kirurgov Jugoslavije. — (Foto: Vlastja)

Povečanje osebnih dohodkov

(Nadaljevanje s 1. strani)

se izvrši čimprej. Zato bi morale gospodarske organizacije čimprej izvršiti vse potrebne priprave, ne da bi čakale na sprejem novega zakona. Hkrati je predvideno, da bodo spremembe tarifnih postavk postale veljavne takoj, ko jih sprejme delavski svet, to se pravi, da odpadejo vsi drugi predpisi glede njihove veljavnosti. Glede na to pa, da velja povečanje cen že od 1. oktobra, povečanje plač pa bo začelo veljati šele po sprejemu novega zakona, se gospodarskim organizacijam priporoča, da dajo takoj članom svojih kolektivov akontacije vsaj v višini minimalnega povečanja osebnih dohodkov, to se pravi za 700 dinarjev.

Povečanje tarifnih postavk delavcev in uslužbencev v gospodarskih organizacijah za-

teva tudi povečanje plač delavcev in uslužbencev v družbenih organizacijah in pri privatnih delodajalcih. Ker je znano, da znaša povprečno povečanje tarifnih postavk v gospodarstvu 7%, ni razloga, da se tudi delavcem in uslužbencem v družbenih organizacijah in pri privatnikih, ne bi takoj povečale plače na ustrezen način.

Minimalne nagrade učencev v gospodarstvu

Kot že rečeno bo vprašanje povečanja nagrad za učence v gospodarstvu urejeno z uredbo Zveznega izvršnega sveta (ki je že sprejeta). S to uredbo pa je urejeno samo vprašanje minimalnih nagrad učencev v gospodarstvu, katerim lahko gospodarske organizacije seveda dajo tudi večje nagrade. To povečanje minimalnih nagrad je linearno in znaša 700 din, tako da znašajo minimalne nagrade učencev v gospodarstvu sedaj: v prvem letu 2200 din, v drugem letu 2700 din in v tretjem letu 3200 dinarjev.

Povečanje plač javnih uslužbencev

Povečanje plač javnih uslužbencev bo urejeno z zakonom o povečanju plač javnih uslužbencev, katerega predlog je Zvezni izvršni svet že sprejel. Povečanje plač bo znašalo okoli 7% in se nanaša na skupno vsoto osnovne plače in povprečne položajne plače ustreznih plačilnih razredov. Pri višjih plačilnih razredih bo znašalo to povečanje procentualno manj, pri nižjih plačilnih razredih pa procentualno več kot 7%. (Pri prvem plačilnem razredu znaša povečanje 3,5%, pri najnižjih pa 10%.) Cista vsota povečan plač bo znašala:

Pri delavcih, zaposlenih v javni upravi, bo povečanje plač vključeno z njihovo kvalifikacijo in bo znašalo: za visokokvalificirane do 1800 din, za kvalificirane do 1400 din, za polkvalificirane do 1100 din, za nekvalificirane od 700 do 900 dinarjev.

Za uslužbence ustanov s samostojnim financiranjem in uslužbence nekaterih drugih organizacij, ki ne spadajo pod odredbe zakona o plačah javnih uslužbencev, se predlaga, da se povečanje njihovih plač vskladi s povečanjem plač v javni upravi.

Pokojnine, invalidnine, otroški dodatki
S povečanjem je omejenih osebnih dohodkov bodo vsklajene tudi pokojnine, invalidnine in otroške dodatke.

Vsklajevanje pokojninskega zavarovanja bo doseženo z ustreznim povečanjem pokojninskih osnov in to v srednjih in višjih razredih (iznad XIV) linearno za 8%, v nižjih razredih pa do 12 odstotkov.

Tako se najnižja pokojninska osnova poveča od 5800 na 6500 din, ostale pokojninske osnove pa se povečajo tako, da znašajo:

v plačilnem razredu	din
XIX.	6.650
XVIII.	7.000
XVII.	7.450
XVI.	7.950
XV.	8.500
XIV.	9.200
XIII.	10.000
XII.	10.800
XI.	11.750
X.	12.850
IX.	13.950
VIII.	15.050
VII.	16.550
VI.	17.700
V.	19.100
IV.	20.850
III.	22.900
II.	27.750
I.	29.600
I a	34.550

Od XX. do XVII. plačilnega razreda	900 din
v XVI. in XV. plačilnem razredu	1000 din
v XIV. plačilnem razredu	1100 din
v XIII. in XII. plačilnem razredu	1200 din
v XI. plačilnem razredu	1300 din
v X. plačilnem razredu	1400 din
v IX. plačilnem razredu	1500 din
v VIII. plačilnem razredu	1600 din
v VII. plačilnem razredu	1700 din
v VI. plačilnem razredu	1800 din

kolikor bo znašalo povečanje tu di v vseh razredih od VI. do I.

To povečanje je zagotovljeno vsem uživalcem pokojnin osebnih in družinskih ne glede na to, ali gre za prejšnje pokojnine, ki so prevedene po novem zakonu, ali pa za nove pokojnine, ki so odredene o 1. januarju 1958. leta.

S povečanjem vsote povprečnih pokojninskih osnov se hkrati dosegla tudi povečanje zaščitnih dodatkov, ki se izplačujejo koristnikom z manjšimi pokojninami, in sicer za vsoto do 700 dinarjev. V tem smislu je Zvezni izvršni svet poslal skupščini za prvo prihodnje zasedanje predlog zakona o spremembah zakona o pokojninskem zavarovanju.

Povečanje invalidskih pokojnin se ostvarja z uvajanjem novih dodatkov, ki ustrezajo povečanju osebnih pokojnin. Tak način povečanja invalidskih dohodkov pomeni časovno rešitev do novega zakona o invalidskem zavarovanju, ki bo kmalu sprejet in ki bo vprašanje invalidskih dohodkov definitivno uredil.

Z novim dodatkom se uvaževalcem invalidskih pokojnin, ki prejemajo zaščitni oziroma časni dodatki, zagotavlja povečanje 700 din. Ostalim uvaževalcem invalidskih pokojnin, razen invalidnin izpod 50% tistih uvaževalci, ki morajo biti po veljavnih predpisih zaposleni, se zagotavlja povečanje v višini 8% njihovih mesečnih dohodkov.

Glede otroških dodatkov bo z novimi predpisi omiljena stopnja zmanjševanja skupne vsote dodatkov za več otrok po odnosu na vsoto dodatka za enega otroka, tako da bo razlika med dodatki za enega in dva otroka, dva in tri otroke, tri in štiri otroke znašala vsaj 210 din na otroka. S tem povečanjem bodo dodatki za otroke tistih uvaževalci, ki imajo pravico na poln dodatek, znašali: za enega otroka 3240 din, za dva otroka 6060 din, za tri otroke 8460 din, za štiri otroke 10.440 dinarjev itd. Kar zadeva vojne invalide ne bodo povečane njihove invalidnine, temveč bodo povečani njihovi invalidski dodatki. Kakor tudi dodatki za nego in pomoč težkih vojni invalidov. Prav tako bodo povečani tudi dodatki za šolanje otrok invalidov.

Komemoracija v Podvisu

KNJAZEVAČ, 3. okt. (Tanjug). Ob 13. uri je bila pred kulturnim domom v Podvisu komemoracija za ponesrečenimi rudarji, na kateri je govoril član izvršnega sveta Srbije Mihajlo Svabič. Komemoracija je prisostvoval tudi predsednik Ljudske skupščine Srbije Jovan Veselinov, ki se mudi že več ur na kraju nesreče.

V svojem poslovnem govoru je Mihajlo Svabič dejal da je to ena izmed največjih nesreč v naših rudnikih, ki je hudo prizadela vse delovne ljudi Jugoslavije. Cela vrsta okoliščin se je pripetila, da bi napravile nesrečo še večjo. Požar je izbruhnil v času izmene, ko je bil ves rudnik v gibanju, in na kraju, kjer je največ starega lesa. Da ni nastala še večja katastrofa, se je treba zahvaliti junaškemu in skoro nadčloveškemu prizadevanju inženirjev in delavcev iz Podvsa, Borz, Bjelašnice, aleksinskih in drugih rudnikov, gasilskim skupinam iz Niša, Zaječarja in Bora, zdravnikom in pripadnikom JLA ki so prihiteli na pomoč. Pri reševanju imajo veliko za slugo tudi delavci in rudarji, ki so ostali pod zemljo, čeprav je grozila nevarnost, da izgube vsak trenutek življenja, so mnogi izmed njih ostali priseljeni in so s postavljanjem zidov preprečili prodor zraka in plina v druge horizonte. Po zaslugi tega so mnogi živi dčakali reševanje skupine. Naša skupnost in kolektivni premovalci Podvsa bosta napravila vse mogoče, je poudaril Mihajlo Svabič, da bosta nudila družinam ponesrečenih rudarjev potrebno pomoč.

Politično delo Ljudske mladine

Beograd, 3. okt. (Tanjug). — V Beogradu je bilo danes dvoje posvetovanj voditeljev ideološko-političnih komisij in komisij za delavsko mladino pri okrajnih komitetih Ljudske mladine. ki so večer prisostvovali plenumu Centralnega komiteja Ljudske mladine Srbije.

Na posvetovanju članov ideološko-političnih komisij so razpravljali o političnem delu Ljudske mladine, medtem ko so voditelji komisij za delavsko mladino razpravljali o preteklih volitvah v delavske svete in sodelovanju mladine v teh organih. Govorili so tudi o gospodarskem izobraževanju in usposabljanju mladine za delo v organih družbenega upravljanja.

Gostovanje ansambla Doma JLA iz Beograda

Beograd, 3. okt. (Tanjug). — Umetniški ansambl Doma JLA iz Beograda je odpotoval danes s svojim simfoničnim in zabavnim orkestrom na večdnevno gostovanje po Sloveniji in Hrvaški. Zabavni orkester tega ansambla bo s solisti gostoval tudi na gradbišču avtomobilске ceste. Na povratku bodo imeli člani ansambla koncerte za pripadnike JLA po garnizijah.

Novi predpisi v zvezi z ukrepi za zboljšanje življenjske ravni

BEograd, 3. okt. (Tanjug). — Uradni list FLRJ objavlja izpopolnitve in spremembe več uredb in odločb, ki jih je zvezni izvršni svet sprejel na svoji zadnji seji v zvezi z ukrepi za zboljšanje življenjskega standarda delavcev in uslužbencev. Uradni list objavlja uredbo o spremembah in izpopolnitvah tarif davka za promet, uredbo o spremembah uredbe o invalidskih prejemkih, uredbo o izpopolnitvah o cenah komunalnih prevozov in uslug, ki se jih poslužujejo gospodarske organizacije, državni organi in ustanove, uredbo o izpopolnitvah in spremembah uredbe o otroških dodatkih, uredbo o spremembah uredbe o posebnem invalidskem dodatku za otroke padlih borcev.

Potrdilo naše stvarnosti

Kongres Mednarodnega združenja za politične znanosti bo prihodnje leto v Jugoslaviji

Beograd, 3. okt. (Tanjug). — Predlog izvršnega komiteja Mednarodnega združenja za politične znanosti, naj bo prihodnji kongres te organizacije v naši državi septembra prihodnjega leta in naj glavno temo za ta kongres predlaga Jugoslavija, ocenjujejo v jugoslovanskem združenju kot potrdilo našega sistema družbenega upravljanja.

Ta predlog je bil sprejet na seji izvršnega komiteja, ki je bila v Rimu ob koncu septembra, po IV. kongresu Mednarodnega združenja za politične znanosti.

Jugoslovanski udeleženci na rimskem kongresu zlasti pozitivno ocenjujejo udeležbo zastopnikov novih članov te organizacije, med njimi tudi zastopnikov držav, ki se bore za nacionalno osvoboditev, s čimer je razširjena problematika obravnavanih tem. Tokrat so mnogo več govorili o vrednosti dialektične teorije, o pomenu marksizma kot osnove političnih znanosti, zlasti kot metode na tem področju.

Glavni predmet kongresa je bil »Odnosi teorije in prakse v politični znanosti«, o čemer je imel referat predsednik Jugoslovanskega združenja za politične znanosti dr. Jovan Djordjevič. Večina govornikov v razpravi, med katerimi so bili tudi ugledni zastopniki Anglije, Francije in ZDA, se je strinjala s postavkami glavnega referata. Sovjetski zastopnik prof. Konstantinov je obrazložil, splošna načela

Posvetovanje o muzejih ljudske revolucije

Beograd, 3. okt. (Tanjug). Na Reki se bo jutri začelo posvetovanje zastopnikov muzejev ljudske revolucije ob udeležbi zainteresiranih ustanov in organizacij. Na posvetovanju, ki bo trajalo do 9. oktobra, bodo štirje referati, ki bodo obravnavali stanje teh muzejev, njihovo kulturno-propagandno delavnost in posebnosti muzeološke obdelave ljudske revolucije. Glavni referat bo posvečen vlogi umetniškega dela v muzejih ljudske revolucije.

Udeleženci posvetovanja bodo obiskali muzeje, spomenike in kraje, ki so povezani z ljudsko revolucijo v Istri in Slovenskem Primorju. Zadnjega dne posvetovanja bo v Pulju plenum muzejskih delavcev, na katerem bodo sprejeli sklepe za nadaljnje delo.

marksistične teorije in prakse, ne da bi se spustil v konkretna vprašanja iz referata, temveč se je z njim načelno strinjal. Znani francoski sociolog Raymond Aron je poudaril, da zahtevajo novi pojavi v sovjetski družbi po drugi svetovni vojni, kakor tudi jugoslovanske izkušnje znanstveno proučevanje.

Na rimskem zborovanju zastopnikov iz 34 držav so imeli referate tudi drugi člani jugoslovanske delegacije — dr. Anton Vrtaša, prof. dr. Maks Snuderl, Hamdija Cemerlić, Jovan Stefanović in Jaša Davičo. Ob tej priliki so na kongresu poudarili, da je Jugoslavija ena izmed držav, katere sistem lokalne samouprave je ne samo teoretičen, temveč tudi praktičen pomena za reševanje gospodarskih, socialnih in političnih problemov manj razvitih držav. Večina delegatov je bila mnenja, da tradicionalna zahodna klasifikacija gospodarskih organizacij, ki so stopile v proces združevanja, ne more imeti več znanstvene vrednosti, če se ne upoštevajo nove jugoslovanske izkušnje.

zunanji trgovini itd. Torej, ali si bo gospodarstvo prizadevalo za boljši finančni efekt svojega poslovanja. Glede tega ugotavljamo, da v dosedanjem razvoju našega gospodarstva v letošnjem letu še vedno manjka nujnega gospodarskega pritiska, ki bi učinkoval popolnoma in do kraja. To se kaže v zaostajanju dosežkov, predvidenih v družbenem načrtu, na vseh teh področjih. Na vseh teh področjih postavk družbenega načrta nismo do kraja ostvarili in povsod tu se moramo najprej ustavititi ob tem temeljnem vprašanju, pri katerem rentabilnost in prizadevanju za rentabilnost poslovanja. Nepravilna dimenzioniranost blagovnega prometa je pri tem samo ena izmed strani istega poglavitnega problema. In bilo bi tudi nemogoče, da bi glede tega v celoti izpolnili zahteve družbenega načrta, če tega nismo dosegli tudi na vseh drugih področjih, ki imajo iste gospodarske temelje. Iz tega pa tudi sledi, da je ključ za rešitev vseh teh vprašanj najprej v zadovoljivi ureditvi temelja, iz katerega ti problemi izhajajo.

Šli bi predaleč, če bi se spuščali na tem mestu v analizo, zakaj v dosedanjem razvoju gospodarstva ta interes ni prišel v celoti do izraza. Vzrokov za to je brez dvoma cela vrsta. Na tem mestu zadostuje, da to dejstvo ugotovimo. Tu gre naj-

prej za pravilno delovanje sedanega ekonomskega sistema, kot tudi, koliko subjektivna pripravljenost in sposobnost delavnih kolektivov ustreza tem objektivnim zahtevam gospodarskega sistema. Tudi pri tem moramo ugotoviti, da kar na mah ni bilo mogoče spremeniti dosedanje miselnosti, ki se je oblikovala ob drugačnih, večkrat bolj administrativnih temeljih gospodarjenja. Še vedno je močno zakoreninjeno mišljenje, da je najvažnejše vprašanje »gospodarjenja« delitev dohodkov, t. j. instrumenti delitve, ki pušajo podjetjem toliko in toliko sredstev za povečanje osebnega dohodka delavcev in sredstev za potrebe podjetja. Te instrumente uporabijo za dejansko stanje, tako kot je bilo ugotovljeno na podlagi gospodarjenja v preteklem letu in ugotavljajo, koliko jim pri takih instrumentih ostane več ali manj kot v preteklem letu. Na podlagi tega potem presoja vrednost instrumentov, ne pa v njihovi ekonomski funkciji, izhajajoč iz postavke, da se tako pač gospodari pri njih in tu ni mogoče kaj prida izpremeniti. Če pri istem načinu gospodarjenja in pri strožjih instrumentih »ne pridejo skozi«, se njihov napor najprej usmeri v pritisk na izpremembo instrumentov, »ki so nemogoči, daled v ozadju pa je misel, da je treba spriiti skoz« ob novih

Prevelik obseg posredniške trgovine

Podatki o gibanju gospodarstva v sedmih mesecih letošnjega leta med drugim kažejo tudi veliko povečanje blagovnega prometa v trgovini na debelo. Medtem ko družbeni načrt za leto 1958 predvideva povečanje fizičnega obsega blagovnega prometa nasproti letu 1957 za 10% v trgovini na drobno, predvideva v trgovini na debelo povečanje le za 5%. Posredniška trgovina naj bi se tako omejila na najnujnejši obseg, ki je potreben za normalni blagovni promet, za nemoteno zaloge. Zmanjšalo pa naj bi se zlasti tisto nepotrebno posredovanje blaga, ki ni potrebno hitremu prehodu blaga iz rok proizvajalca do potrošnika in ki prinaša razen desorgancizacije na trgu samo povzviševanje cen. Zmanjšanje obsega posredniške trgovine spada torej med naloge, ki naj zagotovijo boljše temelje za stabilizacijo našega gospodarstva in spada torej med ključne naloge letošnjega gospodarjenja. Če ugotavljamo, da je blagovni promet v prvih sedmih mesecih narasel v trgovini na drobno za 10%, v trgovini na debelo pa za 28%, je to podatek, ki kaže nesorazmerja, do katerih po predvidevanjih družbenega

načrta ne bi smelo priti. Tak razvoj blagovnega prometa zahteva zato posebne analize. In kakor smo ugotovili, da spada omejitev posredniške trgovine na ekonomsko potrebni obseg med poglavitne naloge gospodarstva v letošnjem letu, tako moramo na drugi strani iskati vzroke za tak razvoj blagovnega prometa ne samo v trgovini, ampak do določene meje v splošnih odnosih v gospodarstvu.

Če je prišlo do takega razvoja blagovnega prometa, so morali biti za to določeni razlogi nujnosti, pa tudi interes prizadetih gospodarskih organizacij, ali vsaj pri nekaterih gospodarskih organizacijah ni bilo ekonomsko utemeljene težnje, da bi se tak razvoj blagovnega prometa onemogočil. Razlogi torej ne bodo samo v taki ali drugačni organizaciji trgovine in njenih pomanjkljivostih, ampak bodo najprej širši, temelječi v načinu gospodarjenja prizadetih gospodarskih organizacij, da so dovoljevali tak razvoj in tako organizacijo trgovine.

Če naj se trgovina omeji v ekonomsko potrebne okvire, morajo biti za to potrebni pogoji v gospodarskih odnosih. Gospodarstvo mora občutiti in-

teres, da bo blagovni promet in posredništvo primernega obsega. Vsako odstopanje od teh okvirov se mora poznati kot gospodarska škoda in vseh prizadetih podjetjih. Za pravilen razvoj posredništva si bo torej prizadevalo vse gospodarstvo, ne samo trgovina. Trgovina bo do določene meje glede tega bolj pasivni element, ki registrira dogajanja v gospodarstvu na splošno. Če bodo splošni gospodarski odnosi tak razvoj blagovnega prometa dopuščali, se bo tako posredniška trgovina tudi razvijala. Borba za odpravo posredništva torej glede tega ne bo prihajala toliko iz trgovine in iz njene težnje po boljši organizaciji. Trgovina bo tako stanje izkoristila in naporji za boljšo organizacijo trgovine se bodo pokazali v trgovini šele takrat, ko bo trgovina v to prisiljena.

Stvar se zato najprej ustavi ob merilu rentabilnosti v našem gospodarstvu, ob vprašanju, ali so naše gospodarske organizacije že prisiljene, da si bodo na vsakem koraku prizadevale za boljše gospodarjenje. Problem ima tedaj iste korenine kot n. pr. vprašanje večje produktivnosti dela, zaposlovanja nove delovne sile, pravega obsega kreditov, koeficientov v

ekonomskem računice, kaj se mu bolj izplača. Če te ekonomske računic ne in dokler je ni, tudi ni mogoče ugotoviti, kakšna posredniška trgovina je potrebna in kakšna ne. Vsaka trgovina pa se mora v temelju opirati na tako računico, ki jo mora napraviti tako proizvajalec kot trgovec. Če bodo stroški posredniške trgovine zaradi preštevanih faz posredništva večji, kot bi bili proizvajalcevi, v primeru, da bi se sam spustil v prodajo, bo tako prodajo opravljal sam in posrednik ne bo. Za to pa je najprej potrebno, da ima proizvajalec potrebno ekonomsko analizo tudi kot trgovec in da ga mora ekonomski pritisk siliti v to, da se bo za to zanimal kot za uvaževanja vredno postavko. Dokler pa tega ni, dokler ni na vseh straneh ekonomske računic in borbe za dinar, ki je ne more poravnati povzviševanje cen, tako dolgo tudi ne bo mogoče urediti posredniške trgovine. To lahko uredi samo ekonomski interes in ne administrativni ukrep. Vsi ekonomski ukrepi, ki gredo za tem, da se zboljša rentabilnost poslovanja, so v bistvu usmerjeni tudi na to, da se uredi blagovni promet. Če pa bi stvar reševali samo organizacijsko v trgovini, bi sicer lahko dosegli določene uspehe, problema pa v temelju ne bi rešili. Klj

Oh, roba dogodkov

Vljudnost ali delo?

Zgodovna diplomacije uči, da ni državnega obiska, ki bi bil izključno vljudnostnega značaja. Vsi državniški obiski imajo strogo določen namen — katerega koli izmed vrste namenov, ki temeljijo na trenutnih odnoseh med prizadetima državama, ali pa med skupino držav. Poleg obiskov, pri katerih gre za ugoditev spornih vprašanj, ali pa za utrditve prijateljskih vezi, pa poznamo še tako imenovane posredovalne obiske, ko se v največji tajnosti ali pa odkriti govori o vprašanih celoga območja in se izjuguje spore ali pa pripravljajo načrte za prihodnost.

Nedavno potovanje turškega predsednika Bajarja po Iranu, Afganistanu in Pakistanu, pri čemer je šel v Karaci kar dvakrat, ki nemara lahko prileti med zadnje. Njegovi obiski so potekali v kar največji tajnosti, odnosno, po uradnih zadrtih je šlo izključno za vljudnostne obiske brez posebnih političnih namenov. Toda je še tako, da je to težko verjeti, zlasti, ker gre za potovanje po državah, ki so, razen Afganistana, članice bagdadskega pakta in ki so na istem območju sveta, ki je po sodobni teoriji globalne strategije eno izmed najvažnejših, kar jih je. Če k pomembnosti ozemlja dodamo še zgodovino zadnjih nekaj let na tem območju. Krepitev Egipta in ustanovitev ZAR, državni prevrat v Iraku in ureditev v Libanonu, spremembe v Saudovi Arabiji in emiratih na vzhodni obali Arabskega polotoka, nemara ni nič nenavadnega, če išče opazovalce česa več kot vljudnosti v potovanju Džalala Bajarja.

Dejstvo je, da je bila Turčija tudi doslej glavni stebel bagdadskega pakta in posrednik, kadar je šlo kaj narobe med včlanjenimi državami. Še posebej so v spominu njena prizadevanja, da bi se v pakto včlanil Afganistan, kar se ni posrečilo, in njena posredovanja med Afganistanom in Pakistanom, ko so se odnosi med obema državama močno napet zaradi afganistanskih želja po ustanovitvi Pahtunistana.

Vprašanje je, ali se bo posrednik tokrat bolj posrečilo v Kabul — verjetno ni. Afganistan ima zelo dobre odnose s Sovjetsko zvezo in s Kitajsko, in čeprav mu na misel ne pride, da bi kvartir svoje odnose z Zahodom, pa ni verjetno, da bi se bil pripravil v celoti nasloniti nanj. To je nedvomno res vsaj kar zadeva kakršnih koli vojaške pakte. Nekaj drugega pa bi bilo, če bi šlo za kakšno ekonomsko zvezo, o čemer je bilo že večkrat govora. O tem bi bili verjetno v Kabul bolj pripravljeni premisliti.

Oto velja tudi za ostale omenjene države, ki so že sedaj povezane v vojaški zvezi. Če napravimo v tej hipotetični korak naprej pa je treba reči, da bi za Turčijo težko trdili, da bi razpolagala s kakršnimi koli finančnimi sredstvi za uresničitev takšnega ali drugačnega gospodarskega načrta v tem delu sveta. Denar bi moral priti od drugod — pri čemer ni niti tako težko uganiti, odkod...

Te domneve dobijo trdnjšo osnovo tudi če se spomnimo, da je v dogodki v Iraku bagdadski pakt izgubil svoj prvotni smisel, da pa bi bilo preveč pričakovati, da se bodo prizadete velesile kar tako sprijaznile z nastalim položajem, in da ne bi poskušale bagdadskega pakta dati novo, drugačno obliko, nemara takšno, ki bi bila za okolnišnje države sprejemljivejša (če so razumele lekcijo zadnjih mesecev), in bi s tem dobile morda celo vabljivo protutež za vedno bolj popularno ZAR.

Če vljudnostni obiski turškega predsednika niso rodili zaželenih rezultatov, potem bodo ostali zapisani v zgodovini zveze kot samo vljudnostni obiski. Če pa so bili uspešni, potem se bo to verjetno zvedelo že v bližnji prihodnosti. Vsekakor bi v tem primeru odpadla negotovost in pričakovanje naslednjega koraka velesil na tem območju, saj je logična nujnost, da mora slediti umiku iz Jordanije in Libanona naslednja poteza, pri čemer lahko opazovalce le spa, izkušnjam navkljub, da bo pametnejša, kot so bile predhodne.

Kriza se približuje koncu

Eisenhowerjeva poslanica grškemu kralju Pavlu — Grški delegat se ne bo udeležil seje stalnega sveta NATO — Atentati in solzilne bombe na Cipru

ATENE, 3. oktobra. (Reuter). Grški kralj Pavle je prejel od predsednika ZDA Eisenhowerja poslanico, v kateri ta izraža upanje, da bodo kmalu našli rešitev za ciprski problem, vendar pa ne obljublja nobene ameriške pomoči. Ta poslanica je odgovor na neko kraljevo poslanico, s katero so bile Združene države naprosene, da pomagajo pri iskanju rešitve.

Drevi bo nadškof Makarios objavil poslanico grškemu ljudstvu na Cipru in zahteval, da se vsi uprejo izvajanju britanskega načrta o Cipru. Nadškof Makarios se je večerj pogovarjal z grškimi voditelji o korakih, ki jih bo grška vlada storila proti temu britanskemu načrtu.

Velitve v Braziliji

Rio de Janeiro, 3. okt. (Reuter). V Braziliji so danes volitve za predstavniški dom brazilskega parlamenta, na katerih bo sodelovalo preko 13.700.000 volivcev. Hkrati volijo tudi 11 državnih guvernerjev, eno tretjino članov senata in poslanike skupščin zveznih držav in občinskih svetov.

Sodijo, da ima največ upanja na zmago na današnjih volitvah poleg socialdemokratske stranke predsednika Kubitschka laburistična stranka, ki jo vodi sedanji podpredsednik Brazilije Goulard. Na volitvah sodeluje tudi 'socialno-progresivna stranka dr. Ademara, nacionalna demokratska unija in še več manjših strank.

NEHRU NOČE KOMENTIRATI

New Delhi, 3. okt. (Tanjug). Po vrnitvi iz Butana indijski premier Nehru ni hotel komentirati mednarodnih dogodkov, češ da ni na tekočem. Kar se tiče položaja v Burmi, je izrazil prepričanje, da to ni vojaški udar, temveč da je premier U Nu po svojem premisleku storilčasne korake za spremembe v državi.

Čeprav se je v poslednjih dneh delhijski tisk v glavnem omejil na objavljanje uradnih informacij iz Burme, ki govorijo o normalnem položaju in zavračajo vesti o vojaškem udaru, je ponekod le poročal o negotovem položaju, za katerega je težko reči, kam pehje in kako se bo končal. Današnji neodvisni »Hindustan Standard« objavlja uvodnik, v katerem pravi, da »senca nepojasnjene skrivnosti še vedno visi nad Burmo, čeprav je za burmanske strani novica o vojaškem udaru kar najbolj odločno demantirana. Nepojasnjeno je, kot pravi ta list, zakaj je U Nu nenaodoma in nepričakovano dal oblast generalu Ne Vinu. Danes je jasno, pravi časopis, da ni prišlo do formalnega vojaškega udara, vendar pa je prekmalu reči, da Bur-

Prav tako so danes v Atenah sporočili, da se grški delegat v NATO Georges Melas ne bo udeležil seje stalnega sveta Atlantiskega pakta v Parizu. To razlagajo z nezadovoljstvom grške vlade nad Spaakovim pismom, ki govori o trojni konferenci o Cipru. Grška vlada bo kmalu povedala svoje mnenje o trojni konferenci.

S parolo, »če NATO ne priznava naših pravic, nimamo ničesar iskati v njegovih vrstah«, je nekaj sto atenskih študentov danes demonstriralo v središču mesta, vendar so jih močne policijske in vojaške sile razgnale po približno pol ure. Veleposlaništvi Velike Britanije in Turčije so stražili močni oddelki policije.

Hkrati je predsednik vlade Karamanlis sprejel nadškofa Makariosa, zastopnika vojske in nekatere grške diplomate, ki se ukvarjajo s sodelovanjem NATO. Te sestanke razlaga grški tisk kot namero grške vlade, da raziže svoje odnose z atlantskim paktom. Pričakuje, da se bo po teh sestankih grška vlada opredelila glede Cipra.

V Nikoziji so pripadniki gibanja EOKA večkrat napadli britanske varnostne sile na raz-

nih krajih otoka. Britanska vojaška vozila so padla v zasede na štirih krajih, vojaške naprave pa so v Halefki razstreljene.

Umik francoskih čet iz Tunizije

Tunis, 3. okt. (Reuter). - Francija je sinoči končala umik vseh svojih čet iz Tunizije v pomorsko oporišče Bizerto, kot to določa francosko-tunizijski sporazum, sklenjen junija letos takoj po prihodu generala de Gaulle na oblast v Franciji. Razgovori o »francoski prisotnosti« v Bizerti se bodo začeli s predstavniki obeh vlad po 18. okt. letos. Po določilih junjskega sporazuma se bo letos iz Tunizije umaknilo 7000 do 22.000 francoskih vojakov, medtem ko bo ostane še naprej stacioniran v Bizerti do sklenitve sporazuma o tej tunizijski lukli na Sredozemlju.

De Gaulle nima ravnotežja?

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA)

PARIZ, 3. okt. (Po telefonu). General De Gaulle je po prvem juniju že tretjič v Alžiru. Ob tej priložnosti bo obiskal tudi Korziko, otok, ki je po vplivu in številu elementov, ki so povzročili junjske dogodke, drugo mesto, takoj za Alžir. Izbor mest, ki jih obiskuje ni slučajen, čeprav bi moglo biti tomačeje razlogov in posledic tega potovanja različne.

Pred vsem je treba poudariti, da so nekateri opazovali že pred referendumom govorili, da si de Gaulle seveda želi zmago, toda ne tako hropno, kakor je bila ta. On je baje svojim najbližjim sodelavcem celo izjavil: 65 do 70% pozitivnih odgovorov

bi zelo olajšalo stvari, nevarno pa bi bilo, če bi odstotek presegel 80. In to, česar se je bal, se je zgodilo. Popolna svoboda, ki mu jo resda jamči nova ustava, je postala zaradi previsokega odstotka nenadoma navidezna. Do-

U Nu o položaju v Burmi

RANGUN, 3. oktobra (AFP). Na neki svečanosti na univerzi v Rangunu je U Nu sinoči izjavil, da je zahteval od generala Ne Vina, da sestavi vlado iz nepolitičnih oseb. Tako naj bi se izognili nevarnosti, da bi postala Burma druga Koreja. »Izognili smo se spopadu med vojsko in vladajočo stranko, spopadu, ki bi lahko privedel do krvavega upora.« Na koncu je U Nu izjavil, da bi se tak upor lahko končal samo s tujo intervencijo.

MENE PA SE NI NIČE NIC VPRAŠAL ZA MNENJE

bi zelo olajšalo stvari, nevarno pa bi bilo, če bi odstotek presegel 80. In to, česar se je bal, se je zgodilo. Popolna svoboda, ki mu jo resda jamči nova ustava, je postala zaradi previsokega odstotka nenadoma navidezna. Do-

seženi rezultati, ki jih komentirajo kot odobravanje in soglasnost z iniciatorji 13. junija, mu vežejo roke in onemogočajo svobodno izbiranje bodoče politike. Ti rezultati sami ob sebi delajo nepotrebne kakršnekoli kompromis z levimi silami in sporazumevanje z njimi, ker so dokazale svojo slabost in njihovega mnenja ni treba upoštevati. Kako se bo de Gaulle izvelel iz tega precepa, je težko reči. To vprašanje postavljamo zato, ker mnoge informacije govore o tem, da de Gaulle ne bi želel svoje oblasti zasnovati izključno na silah desnice, ker bi mu ustrezala neka zdrava opozilja, podobna oni v Angliji. Kaže, da je upanje za izvedbo takega načrta precej majhno.

Potrnilo o tem, da se ne varamo v teh domnevah, nam daje informacija o bodočem volilnem zakonu, predvsem zmanjšanje števila poslancev v metropoli in nova administrativna razdelitev Francije na enaka volilna okrožja s po 75.000 do največ 100.000 prebivalci, kar bo spravilo v neugoden položaj leve stranke; dalje volilni postopek, eliminiranje vseh kandidatov, ki pri glasovanju ne dosežejo vsaj 10% glasov in dalje — prepoved postavljanja novih kandidatov med prvimi in drugim glasovanjem, kar pomeni, da bo večina strank levice že vnaprej obsojena, če jim ne bo pomagalo pravčasno medsebojno združevanje kandidatov. V še slabši položaj so spravili de Gaulle rezultati referenduma v Alžiru. »Integracija duša«, ki so jo sprotito organizirali tamkajšnji voditelji izključuje celo misel na pogajanja z alžirskimi nacionalisti in s tem tudi na liberalnejšo rešitev tega vprašanja.

Toliko pričakovani generalov govor v Konstantinu ni prinesel nič novega glede bodoče politike v Alžiriji. Kar se tiče statuta, je general de Gaulle naglasil, da

bodo o prihodnosti sklepali šele izvoljeni poslanci po volitvah. Nova poteza je poudarek, da morata biti vsaj dve tretjini izvoljenih poslancev muslimanov. Med tako imenovano politiko momenta želi de Gaulle pritevati tudi priznanje alžirske osebnosti in povezanost z metropolo. V svojem govoru se je general omedil v glavnem na socialna in gospodarska vprašanja in navedel petletni plan za obnovo Alžira.

Po tem načrtu naj bi muslimanom v petih letih dodelili 550.000 ha zemlje, izvedli bi industrijsko obnovo, s čimer bi dobilo zaposlitev 400.000 novih delavcev, medtem ko bi se dve tretjini otrok solalo v francoskih šolah, druga tretjina pa bi se začela izobraževati v naslednjih treh letih. Ta govor ima torej namen pripraviti alžirsko prebivalstvo v pogledu njegove bodoče vloge. Tako želi de Gaulle izbrisati dosedanje razlike in z nekakšnimi sentimentalnimi obljubami popolne enakopravnosti s Francijo zmanjšati pripravljeno za nadaljevanje boja za popolno neodvisnost. Kako bo alžirsko prebivalstvo reagiralo na to, je težko reči. Vsekakor Alžirci niso pozabili de Gaulle razgovore in to celo na osnovi precejšnjega popuščanja z njihove strani, poudarjajoč, da bi se zadovoljili s priznanjem pravice do neodvisnosti. To pomeni — ne zahtevajo več neodvisnosti. Prav tako je tudi predsednik Ferhat Abbas ob tej priložnosti naglasil, da mu je dražji razgovor z de Gaulle nego z dosedanjimi vladami. Te izjave za sedaj niso naletele na kakršnokoli reagiranje pariških vladnih krogov. Skoraj gotovo je, da de Gaulle tisti, ki vse bolj usmerjajo njegovo ravnanje, ne bodo dovolili upoštevati to novo stanje.

Vida Hreščak

Laburistična stališča

V Scarboroughu se je končal letni kongres britanske laburistične stranke — Gaitskell je pojasnil strankina stališča do glavnih svetovnih vprašanj

SCARBOROUGH, 3. oktobra. (AFP). Na koncu razprave o zunanjih politiki na kongresu laburistov v Scarboroughu je vodja Gaitskell izrazil mišljenje, da je jasno razločevanje med problemom Kvevoja in problemom Formoze izredne važnosti.

Priznavamo potrebo kolektivne varnosti, vendar pa si želimo tudi pogajanj, s pomočjo katerih bi rešili mednarodne probleme, je rekel Gaitskell. Pozdravil je tudi spremembo ameriškega stališča glede Kvevoja in izrazil zaskrbljenost zaradi Čangkajskega izvaja. Ko je govoril o Srednjem vzhodu, je Gaitskell izjavil, da je nujno potrebno, da velesile jamčijo nedotakljivost izraelskih meja, ker se lahko tako zavaruje mir na tem področju. Kar se tiče Evrope, meni Gaitskell, da je laburistični plan o ločitvi najrealnejši plan, ki so ga doslej izdelali.

Ko je govoril o razorožitvi, je Gaitskell rekel, da je cilj njegove stranke prepoved vseh vrst nuklearnega orožja, ne glede na to kakšna in ne kje so. Po njegovih besedah bi bile možnosti za splošno razorožitev mnogo večje, če bi dosegli mir na Srednjem in Daljnem vzhodu ter v Evropi. Kljub novim dvem eksplozijam v Sovjetski zvezi, so po njegovem mnenju še vedno možnosti za sestanke velikih sil, na katerih bi se pogovorili o prenehanju teh poskusov. Ko je govoril o predlogu, po katerem bi Velika Britanija zavzela eno vodilnih mest v nuklearnem klubu, je rekel, da ob takih pogojih Velika Britanija ne bi mogla več vplivati na ameriško

politiko. Prav tako ne ve, če bi druge velesile sledile Veliki Britaniji, če bi se ta kratko malo odrekla jedrski obožitvi.

Letni kongres je sprejel zunanje-politični program stranke, ki vsebuje 11 točk, kot na primer zahtevo po konferenci najvišjih predstavnikov, zahtevo po ustanovitvi mednarodnega fonda za pomoč nezavritim državam, po ustanovitvi stalnih sil Združenih narodov, po prenehanju nuklearnih poskusov, po prepovedi naprav za vodene izstrelke v Veliki Britaniji itd. Po mnenju laburistov Zahodno Nemčijo ne bi bilo treba opremiti z nuklearnim orožjem pred konferenco na najvišji ravni. Plan ločitve v Srednji Evropi ima po laburističnem programu tri etape: 1. postopno, kontrolirano evakuacijo tujih sil, ki so v obeh Nemčijah, Poljski, Češkoslovaškiji in na Madžarskem, 2. mednarodno kontrolo obožitve teh držav in 3. združitve Nemčije po sporazumu med velesilami, vstevši svobodne volitve.

Razglas o neodvisnosti Gvineje

Konakri, 3. okt. (AFP). Teritorialna skupščina za Francosko Gvinejo je danes slovesno razglasila neodvisnost Gvineje in se spremenila v suvereno ustavodajno narodno skupščino.

Kot je znano, se je za neodvisnost pri nedeljskem referendumu izreklo 95,4% volivcev. Novo vlado sestavlja 11 ministrov in 5 državnih tajnikov. Za ministrskega predsednika ter zunanje in obrambne ministra je bil imenovan Seku Ture.

To je 6. država, ki si je priborila neodvisnost po drugi svetovni vojni na afriškem kontinentu.

Gvinejska ustavodajna skupščina je danes razglasila amnestijo za vse zapornike v bivši francoski koloniji, izvenzem tiste, ki so bili obsojeni zaradi kraje živine.

Vojake je mogoče rešiti, ni pa mogoče rešiti obrežnih otokov. Amerika bo storila vse, kar je dolžna storiti do Formoze, če reši tretjino Čangkajskove vojske iz pastí, v kateri je zdaj.

Vrhu tega je dvomljivo, če sporazum v katerega je privolil G. Dulles takrat, ko je sponat ratificiral formosko pogodbo, daje predsedniku moralno pravico, da stori kaj več.

Ni dvoma da bo umik nacionalističnih čet pomenil, da je bil Čangkajski poražen na obrežnih otokih in da se je senzacionalno izjavilo njegovo upanje, da se bo kdaj vrnil na celino. Toda če bo to še tako slabo za Čangkajskov ugled in deloma tudi za naš, ne bo tako slabo, kot so slabe druge možnosti, ki se nam zdaj ponujajo. Umik in rešitev Čangkajskih čet je boljše rešitev kot vojna, ki bi jo bilo izredno težko omejiti in bi bila izredno težka za naše

Kljub poskusom - upanje

V ZSSR so izvedli še dva jedrska poskusa — Sovjetsko sporočilo priznava obnovev poskusov, dodaja pa, da se bo SZ trudila, da bi poskuse za vselej končali

MOSKVA, 3. oktobra. — TASS poroča, da so v Sovjetski zvezi v skladu z odločitvijo sovjetske vlade obnovili poskuse z jedrskim orožjem.

V uradnem sporočilu te sovjetske agencije je rečeno, da se je Sovjetska zveza 31. marca letos odločila, da preneha s poskusi, vendar je hkrati opozorila, da bo ukrepala po svoji volji, če bodo druge velesile nadaljevale s poskusi. Sporočilo dodaja, da so Združene države in Velika Britanija izkoristile to odločitev, da bi do-

segle določene vojaške prednosti in izvedle več poskusov z atomskim in vodikom orožjem, ki po svoji moči presega vse dosedanje. Samo Združene države Amerike so v tem času izvedle kakih 40 poskusov. Avgusta so Združene države sporočile — nadaljuje poročilo — da bodo po vrsti poskusov z nuklearnim orožjem na pod-

ročju Pacifika nadaljevale z novo serijo eksperimentov na področju Združenih držav. Sovjetska vlada seveda ni mogla dovoliti, da bi se zaradi takih ukrepov Združenih držav in Velike Britanije Sovjetska zveza znašla v položaju, v katerem bi bila varnost sovjetske države ogrožena. Vendar pa se bo Sovjetska zveza kljub temu, da bo tudi sama nadaljevala s poskusi, vztrajno trudila, da se z njimi enkrat za vselej konča.

Ameriška komisija za atomsko energijo je noč objavila sporočilo, v katerem pravi, da sta bili v Sovjetski zvezi še dve nuklearni eksploziji. Ko je predstavnik britanskega Foreign Officea komentiral sovjetsko odločitev o nadaljevanju poskusov z nuklearnim orožjem, je izjavil, da bo Velika Britanija še naprej delala za to, da bi se 31. tega meseca začela pogajanja v Zenevi.

Desničarji neredi v Libanonu

BEJRUT, 3. oktobra (AFP). Med falangističnimi protivladnimi demonstracijami so zažgali štiri avtomobile, 50 drugih pa je bilo huje poškodovanih. Vlade varnostne sile so zavzele nekaj položajev v vzhodnih delih Bejruta in si prizadevajo, da bi vzpostavile red. Po poročilih iz notranjosti so na številnih cestah bari-kade, ki onemogočajo promet in so tudi zastražene z močnimi silami.

Trezno mnenje

Znani ameriški komentator Walter Lippmann, ki v svojih člankih in komentarjih zagovarja proužnejo politiko ZDA do Daljnega vzhoda, predvsem v zadnjem času do formoske krize, in potemtakem samostojno ameriško politiko v tem delu sveta, ki ne bi bila vezana na Čangkajskove aspiracije, je napisal priujoč komentar v tem smislu. Ker se množijo znamenja, da se uradna ameriška politika skuša osvoboditi Čangkajskovega vpliva, je ta komentar tembolj zanimiv.

Predsednik Eisenhower ima pred seboj krizo v naših (ameriških, op. ur.) odnosih s Čangkajsko vlado na Formoziji. Kitajska blokada Kvevoja je učinkovita in ni razloga za domnevo, da bi jo lahko razbili, ne da bi pri tem morali začeti vojno proti celini. To vojno bi morale voditi Združene države Amerike. Na predsednika vse huje pritiskajo ljudje, s Formoze in nekateri ljudje v Washingtonu, naj dovoli Čangkajskovim letalskim silam začeti vojno,

ki bi jo morali potem mi končati. Ko se bo uprl pritisku, naj sproži vojno, se bo predsednik zelo težko — morda bo to celo nemogoče — izognil sklepu, ki bo dejansko pomenil, da je spet vezel v svoje roke ameriško zunanjo politiko. Zakaj moral bo prepričati Čangkajsku, da ne bo napadel celine in ko bo to storil, bo moral vztrajati pri tem, da se imamo pravico pogajati za premirje, ki naj mu sledi umik nacionalističnih vojakov.

Zdrava roka je dragocena

200 milijard gospodarske škode zaradi poškodb na rokah — Poglavitni vzroki tovrstnih nezgod so nepravilna organizacija dela in pomanjkljiva strokovna sposobnost delavcev — Nekvalificirana in kvalificirana delovna sila sta najbolj prizadeti

IX. kongres kirurgov Jugoslavije, ki je včeraj končal svoje tridnevno delo, je obravnaval vrsto perečih problemov v kirurgiji. Izkušnje, pridobljene pri vsakdanjem delu z bolniki, ki so si jih kirurgi med seboj izmenjali in pa obširno proučevanje posameznih področij, so nedvomno dale nova koristna napotila za uveljavitev sodobnejšega načina dela v kirurgiji in tako tudi za še večji napredek v celotni zdravstveni službi. Sklepi, ki jih je sprejel kongres pa bodo uresni-

čeni le s pomočjo vse skupnosti. Kongres je proučeval med drugim tudi probleme okrog poškodb na rokah, ki so v najtesnejši povezavi z industrijo in socialnim varstvom. Zato je bilo to vprašanje obdelano z dveh strani — s strokovne in družbene. Kako velika je materialna škoda, ki jo vse bolj številni podjetji in strokovne službe utrpajo zaradi poškodb na rokah, je jasno nakazal glavni referat, ki ga je imel docent kirurgične klinike v Beogradu dr. B. Djorić.

V Sloveniji je bilo v času od 1956. do 1957. leta od skupnega števila prijavljenih delovnih nezgod 40% poškodb na rokah. Srbija je zabeležila v treh letih 43,87% tovrstnih poškodb. Za ostale republike podatki o poškodbah na rokah niso znani, pač pa se je gibalo število vseh delovnih poškodb od 3000 v Crni gori do 130.000 v Hrvaški. Čeprav so podatki pomanjkljivi se lahko sklepa, da je bilo v letih od 1954 do 1956 v Jugoslaviji od 415.879 prijavljenih delovnih nezgod 173.149 poškodb na rokah ali nekaj odstotkov manj kot polovica vseh nezgod.

Največ primerov poškodb na rokah je med nekvalificiranimi delavci, takoj za tem pridejo kvalificirani delavci, sledijo jim polkvalificirani, nadalje učenci v gospodarstvu, visokokvalificirana delovna sila in pomožne osebe. V kakšnih panogah industrije si delavci najbolj poškodujejo roke, pa pove tole: industrija barvastih kovin beleži 23% poškodb na rokah, predelava kovin 34%, premogovniki 18%, nič manj pa ni poškodb

v lesni, tekstilni in predelovalni industriji ter obrtništvu. Vzroki poškodb na rokah imajo svoje korenine v neurejenem delovnem okolju in slabi organizaciji dela ter seveda tudi v sami osebnosti delavca, pri čemer je najbolj važno dejstvo, da mu primanjkuje strokovne sposobnosti. Zaradi slabe organizacije dela v številnih podjetjih je bilo poškodb na rokah 18.783. Pomanjkanje strokovne sposobnosti in neznanje pri upravljanju s stroji in orodjem je povzročilo 53.125 poškodb na rokah.

Ze iz teh bežnih podatkov se vidi, da so omenjene nezgode številčno tako velike, da se jih lahko smatra že kot neko kronično epidemijo poškodb. Ta pereč problem terja bolj učinkovite ukrepe pri zaščiti delav-

cev, predvsem v tistih panogah industrije, ki so žarišča delovnih nezgod. Materialna škoda, ki so jo v povojnih letih povzročile poškodbe na rokah skupnosti, presega 200 milijard dinarjev. Te vrste poškodb povečavajo tudi število invalidov, ki so postali popoln ali delni invalidi v najbolj ustvarjalni dobi svojega življenja. Prav gotovo bi bilo invalidov in tudi materialne škode znatno manj, če bi podjetja nekoliko bolj skrbela za pravilno organizacijo dela, za izboljšanje higiensko-tehnične zaščite v svojih obratih in za strokovno usposabljanje svojih delavcev. Možnosti za to so velike. Imamo zelo napreden varnostni sistem, ki ga je treba je z večjo skrbjo in pozornostjo uveljavljati, pri čemer pa morajo imeti odločilno besedo delovni kolektivi.

In prav tu je izvor moči, ki jo morajo dobiti kirurgi in drugi znanstveni delavci pri njihovi prizadevanjih za napredek v zdravstvu in za ublajitev socialnih problemov. E. K.

Odkup poljskih koz

Lov na polhe je v tem času skoraj na visku. Zlasti velik polhov nalovijo v okolici Črnomlja, Kočevja, na Notranjskem, manj pa na Primorskem in v Suhle krajini. Precej polhov je tudi v delu Posavja, vendar pa na tem koncu ni prave tradicije in jih le malo lovijo.

Pojša meso je po mnenju nekaterih ljudi zelo okusno. Sicer se ga ne najde na jedilnih istih naših restavracij, vendar pa trdijo poznavalci, da bi sio dobro v promet. Prvorazredne kože odkupujejo pri 30 dinarjev, sedaj pa so pri 20-25, kjer se ukvarjajo z odkupom poljskih koz. Dobilni večji del odkupujejo pri 30-40 dinarjev. V ta razred spadajo stari polhi, ki jih ujamejo ob času, ko so lepo rejeni. Drugorazredne polhe odkupujejo pri 15-20 dinarjev. V ta razred spadajo polhi z menjačo se dlako, ki nimajo srebrne reše. Polhe kozice, ki ne ustrezajo nobeni izmed teh dveh kategorij, odkupujejo po 2 dinarja.

Zadnja leta ni bilo mnogo polhov in so odkupili pri 30-40 dinarjev. Tudi do 800 poljskih koz na leto. Največ se jih odkupili 1951. leta, in sicer 220.000. Imajo zelo razširjeno odkupno mrežo in so zato lahko dosegli tako visoko ceno. Zaradi pomanjkanja je letos težko reči, koliko bo na trgu poljskih koz.

Znamaj trje se za poljske kože ne zanima dosti, ker jih ni vedno dovolj na razpolo. Domači krznari pa jih radi kupujejo, ker primanjkuje drugega krzna. Seveda odkupujejo predvsem prvorazredne kože.

Jasno je, da se kmetom lov na polhe tudi izplača in ni le zabava. Zato bi bilo škoda, da se ta stara tradicija opusti.

Prva parna pekarna v Ohridu

Najlepši in najbolj obiskani turistični kraj na področju Makedonije Ohrid je te dni dobil še en sodoben komunalni objekt. To je moderna parna pekarna, za katero so porabili 35 milijonov dinarjev. Dnevno bodo lahko v njej spekli 14.000 kilogramov kruha. Z nove pekarno bodo lahko krili potrebne mesta tudi v glavni turistični sezoni.

V Povardiju sadijo topole

Znanstvena raziskovanja so pokazala, da so v Povardiju ter še nekaterih drugih področjih v Makedoniji izredno ugodni pogoji za gojitev topolov. Zaradi tega je tako pri zasebnikih, kakor pri združnih in državnih gospodarskih organizacijah vedno večje zanimanje za gojenje teh dreves, ki dajo cenen les. Nedavno so začeli obsežno akcijo za plantažno gojitev topolov na vseh ugodnih površinah v Povardiju ter urejajo tudi nasade mladih dre-

Veliki tržni viški sadja

V ohridskem okraju so letos prav vse vrste sadja izredno dobro obrodile. Posebno dobre kakovosti pa so znana ohridska jabolka in hruške. Po cenitvah strokovnjakov je tržni presežek nad sedem milijonov kilogramov jabolk. Tudi hruške so v okolici Ohrida letos obrodile za 40 odstotkov več kot lani, in je presežek več milijonov kilogramov. Prav tako pričakujejo večji pridelek orehov in kostanja, gradnja pa bo za 20 odstotkov več kot doslej. D. M.

Večanje turističnega prometa na Dolenjskem

V novomeškem okraju je bil v osmih mesecih letošnjega leta turistični promet precej večji kot druga leta v istem obdobju. Delno je treba to pripisati gradnji avtomobilske ceste Bratstva in enostnosti, delno pa boljšim turističnim pogojem.

Največ se je letos povečal obisk domačih gostov v Dolenjskih Toplicah, kjer jih je bilo 56 odstotkov več kot lani v istem času. Tujih gostov pa so imele v primerjavi z lanskim letom Smarješke Toplice, in to kar 63 odstotkov več. Tudi v Cateških Toplicah so imeli letos 43 odstotkov več tujih gostov kot lani. Domačih gostov pa je bilo letos v tem zdravilišču manj kot lani v tem času. Na to je nedvomno vplivala modernizacija ceste proti zdravilišču, ki je ovirala dostop. Naspotno pa pripisujejo večji obisk tujih gostov v Cateških in Smarjeških Toplicah gradnji avtomobilske ceste zaradi zanimanja tujih gostov za to veliko delovno aktivno mladino Jugoslavije.

Nedvomno vplivajo na rast turističnega prometa na Dolenjskem tudi večje gostinske usluge in boljše postrežba. Izkušnje kažejo, da je to dvoje glavna in najboljša propaganda za obisk gostov. Gostišča, kjer so spoznali, da je treba gostu nuditi še kaj drugega kot alkoholne pijače, imajo čedalje več obiskovalcev. Veliko besedo imajo pri tem tudi cene. Kar je res je res, treba je priznati, da so bile te letos na Dolenjskem dokaj solidne. Razen hotelov in zdravilišč so cene v okraju za celodnevno oskrbo od 400 do 600 din, samo prenočišča pa 100 do 200 din za osebo. V planinskih domovih pa so cene še nižje.

K boljši postrežbi gostov so pripomogle investicije za opremo gostišč. Tako so letos gostinski obrati v okraju med drugim nakupili okoli 20 hladilnikov, precej pa tudi druge opreme. Hotela Kandija in Metropol v Novem mestu sta povečala prenočitvene zmogljivosti. Tudi gostišča v večjih podeželskih središčih skrbno, da imajo vsaj nekaj ležišč za goste.

Znatno delež za boljše gostinske namestitvene pogoje in s tem za nadaljnji porast turizma na Dolenjskem bo pripadalo urejeni Otočec na Krki. Ta bo že spomladaj prihodnje leto služil turističnim name-

stvom. Urejen camping prostor v bližini turistične postojanke, kar bo v glavnem napravljeno še letos, bo tudi pripomogel k večjemu zadovoljstvu gostov. Velik turistično športni pomen bo imel zunanji bazen v Dolenjskih Toplicah, ki je v gradnji. Prav tako bo imel vpliv na večji dotok gostov hotel, ki ga bodo drugo leto pričeli graditi v Črnomlju.

Razveseljuje je, da se tudi Kostanjevica počasi uvršča med turistične kraje. Ne samo zara-

di naravnih lepote, s katerimi je bogato obdarjena, pač pa tudi glede nudenja gostom najosnovnejših pogojev za bivanje. Do prihodnjega leta bodo v Kostanjevici na Krki uredili vsaj 30 do 35 ležišč za goste. Tako se glasi dogovor med turističnim društvom in svetom za turizem na eni in nekim avstrijskim potovalnim uradom na drugi strani. Slednji bo skrbel, da bo to lažišča izkoriščal innozemski gostje skozi vse leto. (T)

Na praznik republike prva čezoceanska

Ob začetnih študijah za zgraditev luke za čezoceanski tovorni promet v Kopru pred bore dvema letoma, se je bilo pač težko nadejati, da bo šlo ureditve tako hitro od rok. Investicijski program, ki je bil kmalu izdelan, in ki ga je potrdil IS LRS, je predvidel grad-

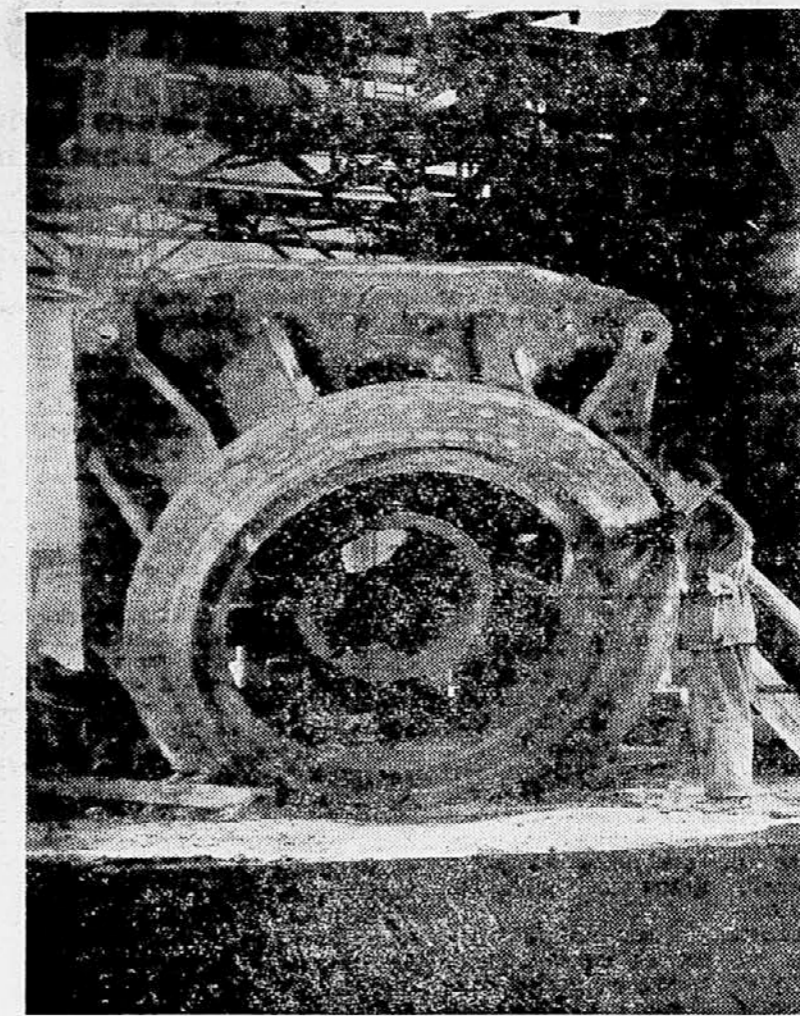
itev kanalizacije, vodovoda, električne napeljave in dovodnih cest. Za nabavo luške mehanizacije — žerjavov in podobno bodo potrebna seveda še

Izoli in Piranu (za blagovni promet z manjšimi ladjami) v močnem obsegu 120.000 ton, pridemo do tega, da bo po ureditvi investicijskega programa skoraj luke ob naši slovenski obali mogoče opraviti letno 480 tisoč ton blagovnega prometa. To je, računano po 50 vagonov, približno 48 vlakov.

Dosedanji razvoj je dal prav daljnovidnim načrtovalcem. Tovorni promet je iz meseca v mesec večji, skokovito pa se bo povečal pod konec leta: na praznik republike bo namreč ob novi operativni obali pristala prvič čezoceanska ladja in s tem bo prvi del slovesno izročen njenemu namenu.

Dela so že silno napredovala in o pravočasni dovršitvi prve etape ni več nobenega dvoma. Zadošča, če primerjamo obe sliki, ki ju loči — časovno — le poldrugi mesec dni. Če je na prvi, z dne 12. avgusta, gradbišče še najbolj podobno nečemu, kar še ne daje slike neke gradbene celote, pa je na drugi, z dne 28. septembra, obala že jasno izoblikovana. Na gornjem koncu (desni rob slike) je treba zabetonirati le še en podvodni stebel in položiti zadnje prečne nosilce. Vse drugo, namreč zabetoniranje obalne plošče in splaniranje luške ploščadi, je da tako rečemo, neproblematično suhozemsko delo, ki ne predstavlja posebnih težav.

Dosedanja dela so se finančno izkazala iz okoliščin in republi-

V predzadnji številki našega lista smo poročali o uspehu Litostroja v tovarni dela v Lukovcu. Na zgornji sliki vidimo temeljni del drobilca apnenca, ki ga je Litostroj vili za omenjeno tovarno

Trg s kmetijskimi pridelki

Na trgu v Mariboru je še vedno velika ponudba sadja, krompirja in povrtnine. Cene so v glavnem nespremenjene. Primanjkuje jaje in perutnine.

Vsem okrajno odkupujejo sadje in krompir pri kmetijskih združenjih oziroma poslovnih zvezah. Dostaj se odkupili nad 1000 vagonov jabolok in 800 vagonov krompirja. Krompir prodajajo v večjih količinah v Posoju in Srbijo. Do konca leta bodo odkupili še približno 600 vagonov krompirja. Kakovostno sadje odkupujejo vse zadrage, medtem ko ni mogoče najti kupcev za industrijsko sadje. V primeru, da kmetije sam ni ne bi zmogli obraniti jabolok, bodo s pridajalci podružnice iz podjetij priskočile na pomoč.

Na Gorickem kljub dobremu pridelku promet s krompirjem stagnira zaradi majhne ponudbe in povpraševanja. Potrošniki še niso pričeli kupovati krompirja za ožlmino. Odkupne in maloprodajne cene so ostale nespremenjene.

Ponudba razne sezonske zelenjave je bila dobra in preskrba potrošniških središč je bila zadovoljiva. Maloprodajne cene so niso bistveno spremenile. Prodaja na ljubljanskih mestnih tržnicah je po privatnih proizvajalcih sorazmerno močna, cene nekaterim pridelkom pa nižje kot v trgovski mreži (n. pr. sadje), drugim pa višje (n. pr. jaja). Trg s slabo založen s fižolom v stroju, ki gre h kraju, z jajel, ker je ponudba izredno nizka. Kritično stanje v preskrbi s čebulo je rešeno z uvozom. Ta čebula bo v kratkem v prodaji.

Okraj: Cena Cena Cena pr KZ na drob. na deb.

KROMPIR:

Ljubljana	11	12
Maribor	8	10
Mur. Sobota	9-10	12
Celje	9,50	13
Novo mesto	15	15
N. Gorica	11	15

CEBULA:

Ljubljana	80	67
Maribor	84	75
Mur. Sobota	30-35	59
Celje	78	70
N. Gorica	65	80

PARADIZNIK:

Ljubljana	30	25
Maribor	12	15-25
Celje	14	20
Novo mesto	12	16
N. Gorica	12	14

PAPRIKA:

Maribor	25	48
Celje	40	38
Novo mesto	40	38
N. Gorica	25	45

SOLATA:

Maribor	34	32
Maribor	25	40
Mur. Sobota	25	20
Celje	40	35

RADIC:

N. Gorica	37	50
N. Gorica	35	45

CVETACA:

N. Gorica	35	45
-----------	----	----

STROČJU:

Ljubljana	48	56
-----------	----	----

JABOLKA:

Ljubljana	25	21
Maribor	10	15
Mur. Sobota	4-10	16-13
Celje	13	20
Novo mesto	30	30
N. Gorica	12	14

HRUSKE:

Ljubljana	60	48
Celje	18	25
Novo mesto	49	28
N. Gorica	25	40

BRESKVE:

Maribor	20	30
---------	----	----

GRADJE:

Ljubljana I	100	33
Ljubljana III	65	50
Maribor	65	85
Celje	69	90
Novo mesto	80	80
N. Gorica	40	50

GOVEDO SREDNJE KVALITETE:

Ljubljana	270	280
Maribor	109	260
Mur. Sobota	50-145	260
Celje	80-135	270
Novo mesto	200	285
N. Gorica	107	270

TELETA:

Ljubljana	370	370
Maribor	206	285
M. Sobota	120-160	290-360
Celje	180-190	320
Novo mesto	340	340
N. Gorica	200	344

PRASICI:

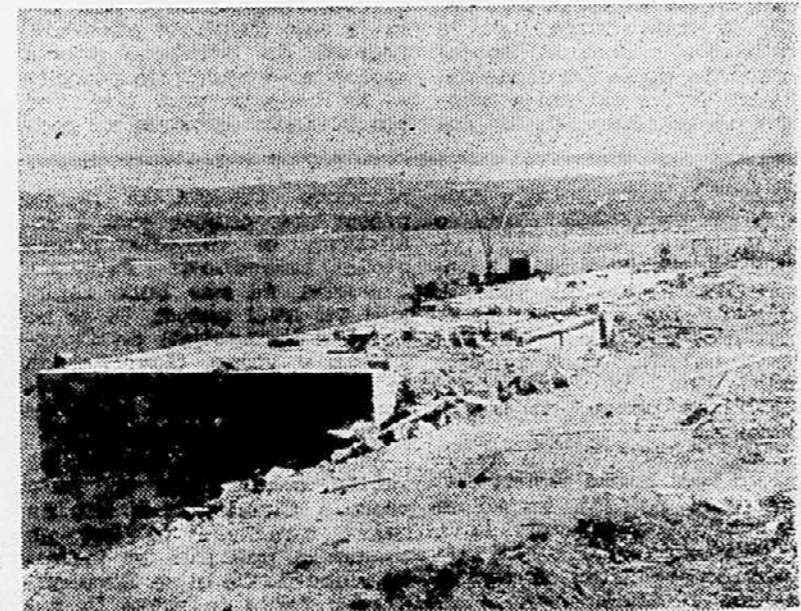
Ljubljana	400	400
Maribor	209	370
M. Sobota	150-200	360-380
Celje	90-220	360
Novo mesto	360	400

JAJCA:

Ljubljana	16	21
Maribor	15	13
Mur. Sobota	11	13
Celje	15	20
Novo mesto	18	23
N. Gorica	18	20

MLEKO:

Maribor	28	36
Mur. Sobota	20-23	26
Celje	24	36
N. Gorica	24	32

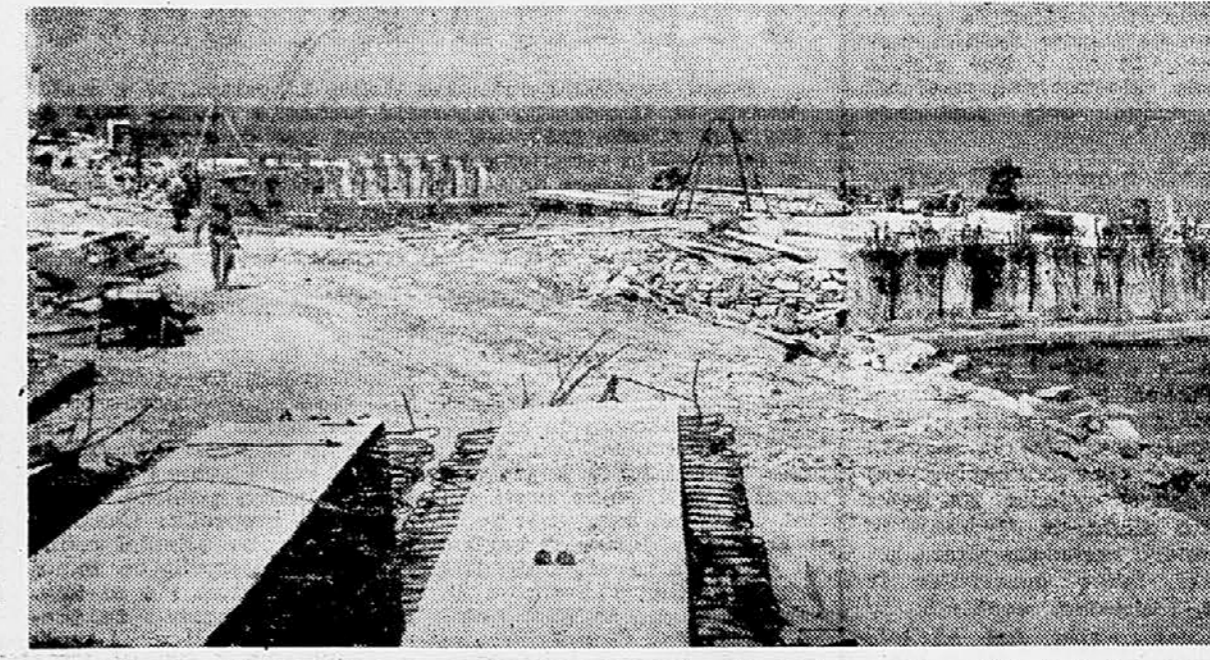

Poldrugi mesec pozneje. Obala je že jasno izoblikovana. Vgrajeni so že polerji za privezovanje ladij in prva ladja — tovorna MA 65 v upravi Vodne skupnosti Koper — ob obali že pristaja. (Foto: Frenk)

njo v treh etapah (po 135 m operativne obale z globino 11 m ob njej) leta, da se zadnja konča 1961. leta. Stroški bodo znašali 878 milijonov din, vsehvi izdatke za poglabitev morskega dna, zgraditev lukobrama ter uredi-

posebna sredstva. Nova obala v vsej svoji dolžini 400 m bo omogočala letni promet 360.000 ton — po 900 ton na 1 meter —, če pa pristajemo k temu še zmogljivosti obvo-

leth operativnih obal v Kopru,

Pogled na gradilišče luke 12. avgusta: »Zmeda« betonskih blokov, nosilcev, železja in kamenja.

PRED VOLITVAMI V ZADRUŽNE SVETE

Žene-proizvajalke ne smemo pozabiti

V novoizvoljenih zadržnih svetih, na katere se precej živahno pripravljajo politične organizacije na vasi, naj bi bilo zastopanih tudi več žensk. Trdnega obroča navad se kar ne moremo otresti, saj se pogosto pojavlja — tudi pri občinskih volitvah je bilo tako — da so žene le slabo zastopane v raznih odborih. V zadržnih svetih pa moramo napraviti to pomankljivost, ki se lahko hudo maščuje. Seveda pa je tem zmotno misliti, da pa je zmotno misliti, ne svete ženske pač zato, ker so ženske, da bodo tudi one imele v svetu svojo zastopnico. Zmotil bi se vsakdo, ki bi mislil tako.

Treba se je ozreti okoli sebe. V Sloveniji predstavlja 60 odst. delovne sile na vasi žene. Vendar se ženske ne omejujejo le na drobna dela — kokosjereje, vrtnarstvo itd., temveč opravljajo v kmetijstvu 57 odst. vseh del, med temi so tudi najtežja poljska dela. Žena na vasi je torej predvsem proizvajalka in se mora kot taka tudi uveljaviti. Marsikje imajo žene v rokah gospodarstvo in tako odločajo o vseh gospodarskih vprašanjih; ni redek pojav, da se gospodar s svojo ženo posvetojuje o gospodarskih problemih, saj imajo žene čisto bogate izkušnje.

In prav zaradi tega je nujno potrebno da so žene kot neposredne proizvajalke tudi zastopane v zadržnih svetih. Nekdo je dejal, da v njihovem okolju nimajo politično razgledanih žena, ki bi bile sposobne delati v zadržnem svetu. Prav v tem okolju pa žene z velikim razumevanjem sklepajo pogodbe z zadržno za setev italijanske pšenice, pogodbeno bodo vredile nad 1000 mesnatih pitanih prašičev itd. Ali niso potem pokazale dovolj politične zrelosti, ko so razumele, da je moč na tega gospodarstva tudi v povečanju proizvodnje. Za izboljševanje žene v razne odbore pogosto velja gostejše sito, kot za druge odbornike. Poleg politične razgledanosti zahtevajo od njih še vrsto drugih sposobnosti, ki naj bi bile merilo za delo v nekem odboru; za moške odbornike pa je čisto

važno le to, da so tako imenovani »umni kmetovalci«.

Res je, da naše kmečke žene, ki dnevno delajo tudi po 16 ur, nimajo časa, da bi se same politično izobraževale, zato pa jim morajo pomagati tisti, ki so za to poklicani, da se bodo tudi politično razvile, ne pa se jih iznebiti z omalovaževanjem.

Ni moč trditi, da bi bile pri nas žene brez zanimanja za razne gospodarske akcije. Pogosto se žene hitreje odločijo zanje kot moške. Tako je lani v celjskem okraju tekmovalo za višji hektarski donos 1300 žena, 1900 pa v pogodbenem sodelovanju raznih pridelkov. V mariborskem okraju je tekmovalo za večji hektarski donos 700 gospodarjev, od teh 32 odst. žene, čeprav toliko žena ni vključenih v zadržne. Dostojno so žene pokazale mnogo razumevanja za kooperacijsko proizvodnjo prav pri setvi italijanske pšenice. V prihodnje pa bo to akcija treba še razširiti, da bo dosežen plan v prihodnjem letu. Seveda pa je treba v ta namen povečati tudi članstvo žena v zadržah in ne le z glavnimi, temveč tudi z družinskimi deleži.

V času pred volitvami v zadržne svete je potrebno z njihovim pomenom seznaniti čimveč žena, jim razložiti važnost raznih gospodarskih akcij, da bodo tudi žene vedele, za kaj gre. Na sestankih zadržnikov se namreč rado dogaja, da pride tja le mož, ki pač misli da ženi tega ni treba vedeti. Da bi taki sestanki čimbolj uspešni, mora predvsem poskrbeti Socialistična zveza, a tudi Zveza komunistov ter ženska društva, kakor tudi vse tiste žene, ki so že zadržnice.

Uspeši je treba, da bodo kandidatke v zadržne svete tudi izvoljene, k čemur pa lahko pripomore le temeljito politično delo vseh organizacij pred volitvami. Gotovo pa je, da bo tudi po volitvah treba ženam v zadržnih svetih pomagati, morda z različni oblikami seminarjev, predavanj itd., kjer bi spoznale gospodarsko problematiko, pri čemer bi lahko uspešno sodelovali tudi odbori zadržnic.

V. K.

Bogata jesen

Stroji prinašajo napredek

Z obiska v kmetijski zadrugi Tomaž pri Ormožu

Pika poka so pelj v ožji Priekiji cepci leto za letom, od zgodnjega poletja, ko je dozorel ječmen, pa do zadnjih dni oktobra, ko so mlátili ajdo. Cepci so pelj, mlatici pa niso utegnili obrisati znojnih obrazov in zravnat razbolelih hrbtov. Pesem cepcev je morala zveneti ubrano.

Ko je podjetje Ješek v Melju pričelo izdelovati mlatiline, so se te mlatiline počasi uveljavile tudi okrog Tomaža, Velike in Male Nedelje ter drugod. Bogatejši kmetje so za mlatev uporabljali mlatiline na konjski pogon, manj premožni pa so mlátili z ročnimi mlaticami, ki so jih vozili od gospodarja do gospodarja. Pogajanje ročne mlatiline je bilo najtežje kmečko delo, toda mlatev je bila opravljena tako vendarle mnogo hitreje kot s cepci. Razen mlatiline so imeli redki preleški kmetje pred vojno še kakke druge stroje. Medtem ko so v Prekmurju in na Murskem polju že uporabljali mlatiline na parni pogon in so kmetje na Dravskem polju kupovali sodobne stroje, sta bila v Priekiji na prvem mestu še vedno cepci in motika.

Tako je bilo v letih med obema vojnama, a tudi v vojnih letih se obdelovanje zemlje ni spremenilo. Kmetje in želanji okoli Tomaža pri Ormožu so se pričeli zanimati za stroje in strojno obdelovanje predvsem v zadnjih letih. Pobudnik za uvajanje sodobnejšega načina kmetovanja je tudi tu kmetijska zadruga.

Ko smo obiskali kmetijsko zadrugo Tomaž pri Ormožu, so že

opravili mlatev. Toda tokrat so cepce zamenjali motorji mlatiline. Pesem cepcev je v zadnjih letih slišati samo pri hišah, kjer imajo slamnate strehe. Pa tudi tam mlatio po starem samem rž, a vse ostalo z motoriko.

O vsaki židli, ki je bila pred vojno značilna tudi za druge kraje tam okoli, danes ni več sledu. V kraju sicer še vedno ni industrije ali večjega obrtnega podjetja. Poskušali so se s tem in onim, toda pogoj ni so najugodnejši. Od Tomaža je odšlo v zadnjih letih mnogo ljudi v mesta in razna industrijska središča. Nekateri se vračajo domov vsako soboto, drugi so se za stalno naselili drugje.

V kraju, ki je dokaj oddaljen od gospodarskih središč, je za sedaj nujno razviti kmetijstvo. Toda ne tisto drobno kmetovanje, ki vsak prideluje vse in ne pridelava dovolj niti zase, temveč kmetijstvo, ki bi dalo ljudem tudi kaj več, ne le skromen kosček črnega kruha in kozarec smarnice. Kako razviti kmetijstvo domača kmetijska zadruga, nam je povedal njen upravniki Lojze Hergula.

Ko smo februarja lani kupovali traktor in prodajali stari, nedonosni tovorni avtomobil, so imeli naš člani precej pomislekov. Le malo jih je bilo, ki so verjeli, da se bo traktor obnesel. Ker po krivdi naše trgovine oziroma uvoznikov vse do jeseni nismo dobili traktorjskih priključkov, je bil celo upravni odbor nekoliko v zadregi. Ko smo končno dobili priključke, so bili uspehi boljši, kot smo pričakovali. Že v kratkem času je bil traktor polno

Letošnji pridelki v Vojvodini

Na približno 1.590.000 ha orne zemlje bodo dobili letos, kakor računajo, nad 420.000 vagonov raznih kmetijskih pridelkov, za 36.000 vagonov več, kakor je bila povprečna letna proizvodnja od leta 1951 do 1955, toda za okoli 24.000 vagonov manj, kakor so planirali za letos. Ker so bili letos izredno neugodni klimatični pogoji, je pridelke na velikih posevstvih razmeroma dober.

V Makedoniji so umetno osemenili okoli 24.000 krav

Umetno osemenje krav v Makedoniji se je začelo že pred petimi leti, ko so ustanovili v Skopju postajo za umetno osemenje krav. Število umetno osemenjenih krav v tej republiki je z vsakim letom stalno naraslo in je bilo po nepopolnih podatkih doslej osemenjenih na umetni način nad 24 tisoč krav. Po načrtu naj bi letos osemenili okoli 10.000 krav, oziroma 3000 krav več kakor lani.

Pridelek ječmena, konoplje in lucerne je večji, kakor je bil planiran. Na kmetijskih posevstvih so po končnih ugotovitvah pridelali 23,8 stota pšenice na hektar, zadržne pa 22,2 stota. Nizek pridelek pšenice na zasebnih posevstvih 12,6 stota na hektar je vplival na to, da povprečna letina pšenice v Vojvodini ne bo nad 14,5 stota na hektar. Povprečna letina ječmena na kmetijskih posevstvih je 24,5 stota, pri zadržah 23,1 stota, na zasebnih posevstvih pa 14,3 stota na ha. Pri pridelku koruze so te razlike še bolj izrazite. Po končni oceni računajo, da bo povprečen pridelek na kmetijskih posevstvih 41,6 stota, na zadržnih posevstvih 39,3 stota, na zasebnih posevstvih pa samo 22,7 stota na ha.

Se nikoli niso v Vojvodini zaznavovali tolikšne razlike pri pridelkih kakor letos. To leto je bilo prav »šolsko leto« po izkušnjah, ki so si jih pridobili vojvodinski kmetovalci. Brez solidne priprave zemlje za setev, globoko oranje, izbranih vrst posevkov in večje upora-

be agrotehnik ne more biti večjega pridelka, kakor poudarjajo. Poseben pomen pripisujejo globokemu oranju, zlasti v sušnem letu, kakršno je bilo letošnje, ko je bilo to odločilno za ohranitev potrebne vlage. Menijo, da nista več umestna konzervativizem in odpor nekaterih pridelovalcev, kadar gre za uporabo mineralnih gnojil in izbiranje vrst pšenice in koruze, dveh glavnih kultur, ki sta zelo pomembni za gospodarstvo pokrajine. Že v novem gospodarskem letu, ki se bo začelo takoj po spravi poznih posevkov, bo vsa pozornost usmerjena na pridelavo italijanske pšenice in hibridne koruze. Kakor pričakujejo, bodo letos posejali italijansko pšenico na desetkrat večjih površinah kakor lanske jeseni.

Dve žetvi

Danes ni več redek pojav, kar je bil še pred nekoliko leti, da so na posameznih površinah v Makedoniji pridelali dve žetvi. Tak primer ni samo v južnih krajih republike, okoli Djevdjelije, Strumice, Valandova in Kavadarju, temveč tudi v okolici Štipa, Kočana, Radovišta in Titovega Velesa, kjer je vpliv mediteranske klime izrazitejši. Z mnogih njiv, posejanih z žitom, se niso pospravili snopov, toda pridelovalci so se tudi letos lotili njunih priprav za posejanje z drugimi kulturami, kakor so na primer tobak, riž, razne vrste melon itd. Na državnih posevstvih in v zadržah v okolici Kočana, so letos dosegli izredne uspehe z izkoriščanjem že enkrat izkoriščenih površin v tem gospodarskem letu z drugimi kulturami. Na teh njivah so na primer dobili po 3000 do 5000 kg ječmena na hektar v prvi žetvi, v drugi žetvi pa pričakujejo pridelok do 4000 kg riža na ha. To pomeni dvakratno povečanje pridelka na isti površini. D. M.

10 milijonov za breskve

Med naseljena Volčja Draga in Bukovica na razglednem griču dan za dnem brenita en lakki in en težki buldožer, ki spreminjata lice tamkajšnje pokrajine. Tu na soldanasti zemlji namreč kmečka delovna zadruga iz Bukovice ureja doslej enega največjih sodobnih strnjanih vinogradov na 3,5 ha površine.

Doslej je bila ta zadruga usmerjena bolj v sadjarstvo proizvodnjo in so vina pridelali komaj za domače potrebe, le ob izrednih letinah so lahko prodali po nekaj hektolitrov. S tem pa niso prav nič popuščili, saj smotrno izkoriščajo površine za tiste kulture, ki so najbolj prikladne in to je intenzivno sadjarstvo. Tudi potem ko bodo končali ta vinograd, imajo namen urediti nadaljnjih 10 ha plantaznega nasada breskve, tako da bodo imeli kmalu že 45 hektarov breskvinih nasadov.

Letos so namreč že imeli izredno letino na 12 ha. Na nekaterih nasadih so imeli lahko večerem rekordni pridelok, kar 300 metrskih stotov na ha. Skupnega pridelka so imeli tako nad 1800 metrskih stotov. Razen tega niso imeli niti dela z obratovanjem, saj so vse pridelke prodali kar na drevesih podjetju »Slovenija sadje« po 60 dinarjev za kilogram in dosegli bruto dohodka nad poldrug milijon din na ha površine. Za vse prodane breskve pa so prejeli 10 milijonov din.

Dobro bi bilo, da bi temu zgledu sodobnega sadjarstva sledile tudi splošne kmetijske zadruge na spodnjem Vipavskem, saj v báljsko vrtojskih hribih, ki so obrabeni z grmičjem in slabo akacijevjo hosto leže takorekote zakladi, katere je treba le izkopati in tako z večjo sadjarso proizvodnjo povečati dohodek, ki naj bi jim jih nudili bogato rodeči sodobni plantažni nasadi breskev in drugega sadja. Jp

hotel uničiti. Tako je bilo nekoč, toda danes vztrajanje pri starem in ohranjanje navad, ki so bile napredne pred več kot petdesetimi leti, nikakor ne koristi niti kmetu samemu niti skupnosti. Kljub temu je starejšega kmeta težko prepričati, da nima prav, da njegov način kmetovanja ni dovolj donosen in da bi lahko z manjšim trudom dosegal večje koristi. Zato je treba torej pri mladini. Mladina je nosilec prihodnosti. Kmetijsko gospodarstvo nadaljevalna sola je pri vzgoji mladine opravila pomembno delo. V zimskih mesecih obiskujejo fantje in dekleta pouk v šoli, poletj pa svoje znanje praktično preizkušajo pri pridelovanju hibridne koruze, sladkorne pese, v zadržni drevesnici in pri vzreji živine.

Se kratke obiske pri predsedniku kmetijske zadruga Alojzu Ganzi. Ko smo ga obiskali, je pravkar reševal nekatere probleme v zvezi z novim traktorjem. Najeti je bilo treja kredit, urediti jamstvo in podobne stvari. O delu in uspehih zadruga je Ganzi dejal: »Nekmetijske dejavnosti, v mislim predvsem trgovino, smo oddalj pristojnim podjetjem. Vse dejavnosti zadruga smo usmerili v proizvodnjo. Seveda smo šele na začetku, a kljub temu ugotavljamo da so naši kmetje vedno bolj navezani na zadrugo, da iščejo pri njej nasvetov in pomoči.

Zdaj, ko bomo imeli še en traktor z vsemi priključki, bomo lahko s stroji opravili mnogo več dela kot doslej. Poškropili bomo med drugim vse sadovnjake, česar doslej nismo mogli. Izdatneje pa želimo pomagati tudi manjšim kmetom, ki nimajo lastnih vpreg za oranje in setev.

V kratkem bomo odprli dve postaji za umetno osemenje krav živine, in sicer en pri Tomažu in eno v Savcih. S tem bo izboljšana celotna veterinarska služba.

Pri Tomažu se na pogled ne dogaja nič velikega. Zivljenje teče mirno. Vlak vozi nekje daleč avtobus prihaja enkrat na dan. Toda kljub temu se to izrazito podeželsko življenje počasi spreminja. Pri tej počasniki, skoro nevidni preobrazbi človeka in življenja opravila pomembno delo kmetijska zadruga.

Stroji prinašajo v vaško življenje napredek. S.

zaposlen in še nismo mogli ustrediti vsem, ki so ga naročili za oranje, branjenje in druga jesenska opravila.

Letošnja pomlad, ko smo pričeli setev hibridne koruze v kooperaciji pri osemih gospodarjih in pri 118 posestnikih v pogodbeni proizvodnji, se je pokazalo, da je en sam traktor za tako veliko območje premalo. Odločili smo se za nakup še enega stroja. Dva traktorja z vsemi priključki pa seveda že pomenita, da bo strojna obdelava v naših vaseh postala stalna nagajna dela in da ima sodobno kmetovanje tudi pri nas vse možnosti za nadaljnji razvoj.

Kot sem že mimogrede omenil, je strojno obdelovanje zemlje tesno povezano z kooperacijo, o kateri v zadnjem času mnogo govorimo in ki ima v našem kmetijstvu vedno večji pomen. Tako smo sklenili pogodbe za kooperacijsko pridelovanje pšenice in koruze. Skoro vsi kmetje, ki bodo sodelovali v kooperaciji, so se odločili za strojno obdelovanje zemljišč. V zadnjih tednih se prehajamo v kooperacijo pri vzreji plemenske rodovitne živine. Tudi za to vrsto sodelovanja je med ljudmi precej zanimanja.

Naš kraj ni niti izrazito vinogradniško niti poljedelsko območje. Njive niso med najboljše, ki so verjeli, da se bo traktor obnesel. Ker po krivdi naše trgovine oziroma uvoznikov vse do jeseni nismo dobili traktorjskih priključkov, je bil celo upravni odbor nekoliko v zadregi. Ko smo končno dobili priključke, so bili uspehi boljši, kot smo pričakovali. Že v kratkem času je bil traktor polno

žlindre in 500 kg nitrofoskala na ha. Že leta 1955 smo pridelali več kot za 100 odstotkov več in boljše sena. Z nadaljnjim izdatnim gnojenjem smo naslednje leto pridelali že po 53 metrskih stotov sladkega sena na ha z 20 odstotki detelje. To nas je ohrabilo, da smo se v začetku leta 1957 prijavili za zvezno tekmovanje glede pridelovanja sena na teh površinah. Na odročnih njivah smo posejali 21 ha stalnih travnikov. Tekmovalno normo, ki je bila 60 metrskih stotov na ha, smo presegli za 68 odstotkov. Analiza je pokazala, da imamo na travnikih že 70 odstotkov sladkih trav in 30 odstotkov metulnic. Tako smo si zagotovili odlično, doma pridelano krmno. Ob količkah normalnem letu ni več pomanjkanja krmne. Pridelamo že okrog 60 ton sena več kot ga moremo porabiti za živino v sedanjih, že napolnjenih hlevih. To narekuje gradnjo novih hlevov, da ne bi bilo treba prodajati sena.

Da zboljšamo krmno osnovo, smo začeli pripravljati čredinske pašnike. Postopno smo preoravali okrog 35 ha prej najbolj zamocvirjenih travnikov, da z njihovim obdelovanjem in dobrim gnojenjem v prihodnjih letih ustvarimo dobre čredinske pašnike. Tako bo šele dokončno dosežena prav krmna osnova, ki bo omogočila, da bodo krave dajale tudi več kot po 16 litrov mleka na dan brez dokupovanja močnih krmil. Krmilna vrednost domače krmne se iz leta v leto izboljšuje. Graditi bo treba še nove hleve za povečano število molznic pri isti površini posestva.

Ing. Matija Absec

PODJETJE »TELEKOMUNIKACIJE« Ljubljana, Pržanj 24 sprejme takoj več inženirjev ali tehnikov elektro stroke ki se žele specializirati za razvoj in proizvodnjo televizijskih sprejemnikov.

Referenta za organizacijo podjetja s fakultetno izobrazbo in prakso v industrijskih podjetjih.

Upravnika skladišč s kvalifikacijo poslovodje in daljšo prakso.

Stenodaktilografko s srednješolsko izobrazbo.

Pismene ponudbe z obširnejšimi podatki pošljite na P. p. 376 — Ljubljana. R-6091

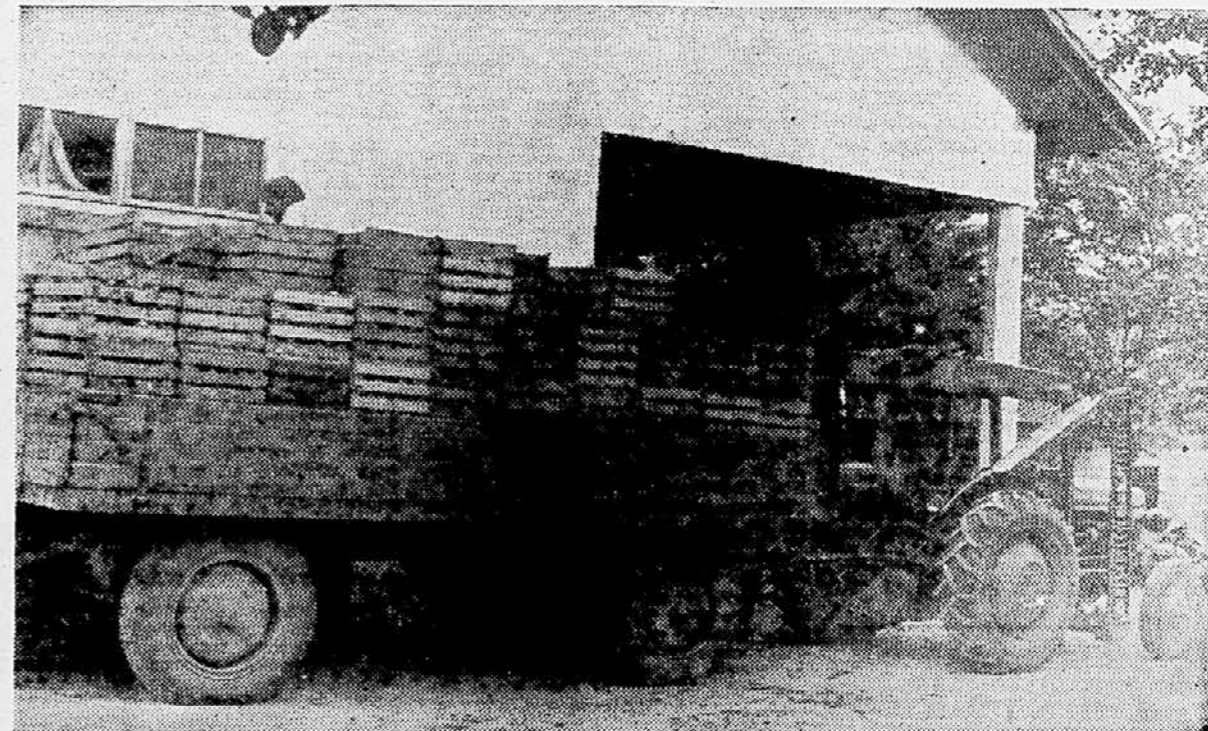
Kako smo si ustvarili krmno bazo na Pšati

Družbeno posestvo »Pšata« v Depalji vasi pri Domžalah je bilo osnovano v letih 1949 in 1950 ob spodbujanju toku hudourniškega potoka Pšata na dve sto devet ha zamocvirjene, močno z grmovjem porasčene zemlje. Sedanje površine so aastale iz okrog 800 arondiranih parcel in parcelic. Izgradnja tega novega obrata je bila začeta ob sodelovanju prostovoljnih delovnih brigad Ljubljane in okolice. Najprej so izkopal razbremenilni odvodni kanal, ta odvaja hudourniške vode po štiri kilometre dolgi poti v Kamniško-Bistrico. Ta kanal je omogočil, da se je omenjenih 209 ha močvirne zemlje lahko začelo meliorirati in preobrazevati v polje.

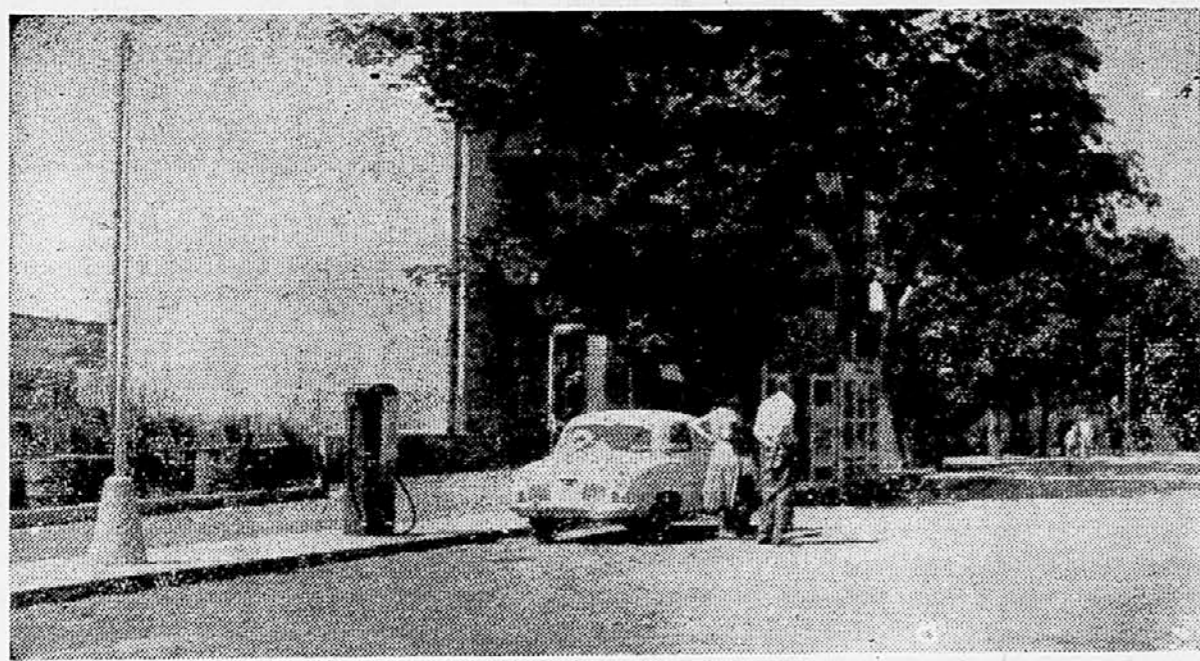
Vsa melioracijska dela so se v devetih letih razširila na vsa omenjena površina. Regulirati je bilo treba tudi hudourniške toke manjših pritokov, kar je omogočilo krčnejše grmovja in dračja. Zravnat je bilo treba precej jarkov in kotanj. Šele nato je bilo moč goče postopoma kultivirati zemljo in tako od divje zemlje, ki je dajala nekaj deset metrskih stotov kislega in polkislega sena na hektar preiti na dobro obdelavo zemlje. To delo je bilo opravljeno postopoma. Vsako leto smo lahko ko izkročili zravnali in na novo zorali 15 do 20 ha. Danes je na teh površinah že 115 ha njiv, 22 ha zasejanih umetnihna dan brez dokupovanja

travnikov, za katere seme zlahtnih trav in detelj že sami pridelamo na novo osvojenih površinah. Prejšnjih hektar je dajal majhno vrednost slabega sena, zdaj daje že po 30 metrskih stotov pšeničnega sena in 4000 kg slame v skupni vrednosti 125 tisoč dinarjev ali devet sto metrskih stotov krompirja v vrednosti dvesto tisoč dinarjev ali šest sto kg semena zlahtnih trav, v vrednosti nad devet sto tisoč dinarjev ali štoto metrskih stotov odličnega sena vrednega več kot 120 tisoč dinarjev. Povprečno do hektar nove zemlje 10 do 16-krat večji kosmati donos, ki pa je dajala nekaj zane. marjnega zemlja.

Načrt za to posestvo je predvidel tudi rejo 150 glav goveje živine. V ta namen so bili zgrajeni hlevi, napolnjeni pa so bili postopoma do leta 1955. Reja živine je bila v začetku težavna zaradi pomanjkanja krmne in nastilja, največ pa zaradi pomanjkanja kakovostnega sena. S slabim senom nismo mogli vzrediti dobrega naraščaja, kaj šele, da bi dobro krmili krave molznice. Porabili smo veliko močnih krmil, predvsem otrobov za izboljšanje suševalnih jarkov in odvodnikov, skrčili grmovje in poravnali zemljo, smo veliko površin obejali z lastnimi travnimi mešanici. Šele po teh melioracijah smo lahko prešli k izdatnemu gnojenju travnikov s 500 kg tomaževe

Zadržna skladišča se polnijo

Nova bencinska servisna postaja v Divači pred hotelom »Risnik«. Vsekakor bi bilo bolje, da so jo postavili kje ob novi glavni cesti. Vožnja v naselje gotovo ni v prid naglici sodobnega prometa. (Foto: Frenk)

Za lice reklamnih napisov in higieno zasebnih hiš

Na nedavni seji je svet za turizem občine Koper imenoval komisijo za pregled reklamnih napisov in komisijo za pregled sob, ki jih zasebniki oddajajo turistom in drugim potnikom

Slov. Konjice

Konjiško gospodarsko razstavno sijo je v prvih starih dneh, odkar je bila odprta, ogledalo okrog 2000 ljudi, med njimi tudi slojska mladina iz okoljskih krajev. Stevilen obisk kaže, da je za razstavo precejšnje zanimanje. Hladnejše vreme pa ne dopušta, da bi bile tudi večerne prireditve tako dobro obiskane, zlasti tiste, ki jih prireja na prostem.

Gradbeni odbor, ki se ukvarja s pripravami za graditve nove šole v Slov. Konjicah, se je odločil, naj bi jo zgradili na prostoru med glavno cesto in železniško progo v smeri proti Skalcam. V tem okolju gradnja v zadnjem času tudi precej novih stanovanjskih blokov. L. V.

Kratke iz Maribora

Občno Maribor-Center je občinska skupina predstavnikov oddelka za zdravstvo in socialno varstvo iz raznih krajev Makedonije. V pogovoru s predsednikom občine Jankom Markičem in predstavnikoma okrajnega in občinskega sveta za zdravstvo so se gostje zanimali za razne probleme s področja socialnega varstva. Hkrati so si ogledali ureditve mlečne kuhinje Rdečega križa te občine.

Iz Maribora je odpotovala sedma in obnem zadnja mladinska delovna brigada tega okraja na gradnjo avtomobilske ceste Ljubljana-Zagreb. Brigadirji — 120 po številu — bodo ostali na delu dva meseca in se udeležili zaključne slavnosti ob Dnevu republike.

Mariborska pionirska knjižnica pripravlja za Teden otoka nekaj pravilnih oziora literarnih popoldnevov. V prihodnjem obdobju namerava knjižnica prirediti razstavo božične mladinske knjige ter sestane s starši in učitelji. Knjižnica je v prvem letu svoje dejavnosti zbrala nad 3200 knjig, okrog 400 mladih bralcev pa si je do septembra letos izposodilo nad 8.000 knjig.

V prostorih osnovne šole Kofak je bil dobro obiskan prvi rediteljski sestanek v tem šolskem letu. Navzočim je novi šolski upravitelj Janez Arsenjak spregovoril o načinu vzgoje šolskih otrok in o dolžnostih staršev do njih, zlasti pa je imel dr. Edvard Glaser zanimivo poljudno predavanje o parafizisu.

Pri svetu Svoboda in prosvetnih društev okraja Maribor bo tudi letos delovala dramska šola, ki je že doslej dala mnogim mladim amaterjem ustrezno os-

Frank Ermenc v domačem kraju

Svojo staro domovino, ki ji izkazuje vse ljubezen, je Frank Ermenc po 42-letnem bivanju v Ameriki že tretjič obiskal. Med ostalo v svoj domači kraj Ljubno ob Savinji, kamor je prišel z ženo Viljemino že sredi julija, je obiskal tudi vrsto drugih evropskih dežel. Ogledal si je tudi številne slovenske kraje, saj je velik ljubitelj naravnih lepot, pa tudi običaj in navade raznih narodov, ki zelo zanimajo. Na svojih potovanjih je posnel tudi zanimiv film in ga predvajal domačinom. Med svojimi rojaki se zelo dobro počuti. Zelo radi zahaja z ribiško palico k Savinji, kjer obuja spomin na mlada leta.

- OGLAS
- SLOVENSKEM
- POROČEVALCU.
- GOTOV
- USPEHI

Od 9 na 7 občin

Poleg nekaterih drugih so zlasti gospodarski razlogi, tj. stremeljenje po utrditvi gospodarske osnove in s tem komunalnega sistema sploh, v koprskem okraju že dve časi spravljal na dnevni red vprašanje nadaljnjega obstoja divaške in pivske občine. Tako je sedaj prišlo do tega, da se pristojni organi sklenili ukiniti ti občini. Z izjemo naselja Rodik, ki pride v občini Herpelje, se bo divaška občina priključila občini Sežana, ki se ji pridruži še naselje Komen iz goriškega okraja. Občina Pivka pa se razdeli med občini Postojna in Ilirska Bistrica, tako da bo nova mešana občina enaka med bivšima okrajema Postojna in Ilirska Bistrica. S tem se štejevo občin v koprskem okraju zmanjša od 9 na 7. Ugodna posledica tega bo tudi precejšen prihranek pri stroških državne uprave.

Mozirje

Kmetijsko gozdarska poslovna zveza v Mozirju je sklicala te dni sestanek predsednic odbora žena zadrugne iz območja mozirske občine. Na sestanku so se pomenili o vključevanju zadrugne v predložitve priprav, o izbiri kandidatov za volitve v zadrugne svete in o povečanju števila žena v posameznih zadrugah. Končno so se pogovorile tudi o zadrugnem tekmovalstvu, ki ga je razpisala med zadrugami okrajna zadruga zveza v Celju in za katerega je na terenu precejšnje zanimanje. V zvezi s tekmovalstvom so razpravljale tudi o pogodbenem sodelovanju med zadrugami in kmeti, o povečanju kmetijske proizvodnje in drugih problemih, ki se tičejo žena zadrugnic. F. M.

Spomenik padlim borcem gradi krajevna organizacija ZB Volčja Draga-Bukovica in bo eden izmed najlepših na Primorskem

Krajevna organizacija zveze borcev Volčja Draga - Bukovica pri Gorici že pripravila načrte in gradnjo za postavitev spomenika padlim borcem, talcem in drugim žrtvam fašističnega nasilja. Pri teh delih jim pomaga tudi kmetijska delovna zadruga »Simon Gregorič« iz Bukovice, katere člani so s prostovoljnimi delom in drugimi prispevali že nad četrt milijona dinarjev. Spomenik bo prav gotovo eden izmed najlepših na Primorskem in bo terjal veliko dela in žrtve preden bo dograden. Organizacija Zveze borcev, zadruga in sploh vsi vaščani, se tega dela ne bojijo, želeli pa b nekoliko več razumevanja pri Gorških opekarnah. Upajo, da bo tudi ta kolektiv priskočil na pomoč in podpri akcijo. Spomenik bo stal ob novi cesti nasproti opekarniškega obrata v Bukovici, in sicer na starih opuščenih glinokopih. To zemljišče pa bo treba še preurediti, kar bo terjalo precej dela in izdatkov. Okrog spomenika nameravajo urediti tudi lep park, za katerega je Gozdna uprava že obljubila sadiko. Nad cesto pa bo zadruga uredila sodoben vnosgrad, za katerega že več mesecev pripravljajo zemljišče.

Uveljavili so se

Ob desetletnici ustanovitve tovarne pahišiva na Polzeli

Delovni kolektiv tovarne pahišiva na Polzeli proslavlja te dni 10-letnico obstoja. Podjetje je bilo ustanovljeno s pomočjo okrajnega odbora Zveze vojaških vojnih invalidov, zato naj bi skrbelo predvsem za usposabljanje invalidov v mizarski stroki. Začetek je bil težak, ker je kolektiv dobil opustošene prostore bivše tovarne, v katerih je manjkala večina strojev. Leta 1949 je prislo podjetje v pristojnost republikanskega odbora Zveze vojaških vojnih invalidov, ki je posvetil razvoju podjetja vso skrb in mu omogočil nakup potrebnih strojev. Tako se je, ko so proizvodnjo preusmerili na izdelavo pohištva, povečala proizvodnja kar za 110 odstotkov. K hitrejšemu napredku podjetja je precej prispevalo delavsko samoupravljanje. Tako je kolektiv iz lastnih ustvarjenih skladov začel nabavljati nove stroje, kar je omogočilo boljše kakovost in večjo proizvodnjo. Delavski svet pa je posvetil vso pozornost tudi znanju proizvodnih stroškov, kar so dosegli pred-

ŠE NEKAJ... »

NEPOSTEN KNJIGOVODJA Potrebno je poudariti, da se je gospodarski kriminal v novomeškem okraju v zadnjih letih občutno zmanjšal. Upravljajoče delavnice in podjetja, bolj trepno poslovanje ter redna kontrola in ne nazadnje tudi sodna sodišča in javnosti so imeli pri tem velik delež. Še na vendar se kdo zaide pred sodnike zaradi prisvajanja denarja in drugih nezakonitih dejanj, ki jih imenujemo skupnim imenom gospodarski kriminal. Eden takih je tudi S. H. iz Sentjerneja. H. je bil knjigovodja v mizararni podjetju »Podgorje« v Sentjerneju. Od leta 1956 do 1957 si je s tem, da je ponaredil podpise prodajalcev lesa, prisvojil postopoma 349.101 din. Razen tega je ponaredil bančni podpis in sestavil bilanco z lažnimi podatki. Za podobno manjše kaznivo dejanje je bil H. že obsodjen na pogojno kazen za čas dveh let. Ker je zagrevel kaznivo dejanje, je prejel potekom pogojne dobe, je okrožno sodišče v Novem mestu, kjer se je 2. oktobra letos zagovarjal, predložilo pogojno kazen, ter izrekel enotno kazen 2 let in 6 mesecev strogega zaporu. H. se je zavezal poravnati podjetju »Podgorje« vso škodo. Delno jo je že povrnil. Sodba še ni pravomočna.

Po Kajuhovi ulici v Sošanju se je peljal s kolesom neprevidni A. R. Ko je že zapeljal proti Velenju, se je začel obracati, da bi se vrnil po isti cesti, pri tem pa se ni prejel, če se cesta za njim prosti. V tem času se je pripeljal za njim z motornim kolesom M. K. Razdalja je bila prejemajna, da bi se bilo mogoče prespreči nesrečo. Neprevidni kolesar je utrpel hujše telesne poškodbe.

Po cesti iz Sošanja proti Velenju se je peljal z motornim kolesom I. H. Bil je po vsej verjetnosti vinjen in vozil je prehitro. V ovinku je izgubil oblast nad vozilom in zapeljal s ceste. On in njegov sopotnik sta utrpela hude poškodbe, na motornem kolesu pa je za okrog 50.000 dinarjev škoda.

POZAR NA HAJDINI Pred dnevi je požar uničil gospodarsko poslojpe kmetovalca Ivana Auerja na Sp. Hajdini in mu povzročil škodo milijonskega škode, ki bo le delno pokrila. Gospodarsko poslojpe je bilo komaj lani zgrajeno. Požar je uničil Auerjevih skoraj ves letonjski pridelek sena in otavne ter koruze.

Nov gasilski dom

Uspešna prizadevanja gasilcev v Saleku pri Velenju

Leta 1956 so začeli graditi v Saleku pri Velenju nov gasilski dom, kajti stari ni več ustrezal povečanim potrebam. Precej potrebnih sredstev so doslej pridobili s prirejanjem raznih prireditvev. Gasilci in drugi vaščani pridno sodelujejo s prostovoljnimi delci, kmetje so prispevali precej lesa, nekateri pa tudi v denarju. Pri prostovoljnem delu gre posebna pohvala mladincem in pionirjem. Za njihovo poizrtvalno delo jih je društvo nagradilo s 12 dnevnimi, štiri nagradilo s 12 dnevnimi, bivanjem na Pohorju. Gasilec so doslej priskočili na pomoč tudi rudnik Velenje, termoelektrarna v Sošanju, kmetijsko podjetje Salek in občinska gasilska zveza v Sošanju. Kljub vsej poizrtvalnosti, pomodnosti kolektivov in iznajdljivosti pa so graditeljem zmanjkala sredstva za nadaljnje delo. Vsekakor je pritrkovati, da bodo marljivo gasilci tudi v prihodnje delovali v pomoči svojemu domu povsem dogradili.

Sport

SAHOVSKA OLIMPIADA V MÜNCHENU

Jugoslaviji gre kar od rok

V II. kolu šahovskega turnirja nacij v Münchenu so v četrti zvečer zaključili eno samo srečanje, in sicer je v drugi skupini Zahodna Nemčija disto nepričakovano izgubila proti Izraelu 1:2. Jugoslovanska reprezentanca je s črnimi figurami igrala proti Portugalski in vodi po prvem mestu 7:0 (2).

Včeraj so v doboldanski urah odigrali vse prekinjene partije iz I. in II. kola, ki so prinesle še nekaj neizbežnih presenečenj. Eno največjih je vsekakor izguba Avstrije in Sovjetske zveze, posebno pa poraz svetovnega prvaka Botvnika proti avstrijskemu mojstru Dicksteinu. Botvnik je že v sredinski igral netočno in zasedel za drugo, ki ga je nazadnje privedla do izgube. Tudi bivši svetovni prvak Smistov se je moral z drugim avstrijskim igralcem zadovoljiti z remijem. Tako so Rusi v tem srečanju spravili samo skromno zmago 2,5:1,5.

REZULTAT POSAMEZNIH DVOBOJEV

I. kolo: Portoriko — Avstrija 0,5:3,5, Norveška — Island 2:2, Iran — Španija 0,5:3,5, Finska — Zahodna Nemčija 2:2, Izrael — Južna Afrika 3:1, Argentina — Poljska 2:2, Anglija — Kolumbija 2:2, Škotska — Filipini 2:2, Kanada — Švedska 2,5:1,5.

V II. kolu so bili dokončni. Izidji takile: Avstrija — SZ 1,5:2,5, Bolgarija — Portoriko 3,5:0,5, Italija — Danska 2:1 (1), Francija — Irsko 4:0, Španija — Finska 1,5:0,5 (2), Kanada — Iran 3,5:0,5, ZDA — Norveška 3:1, Filipini — Libanon 4:0, Kolumbija — Škotska 2,5:1,5, Poljska — Anglija 1:3, Madžarska — Argentina 1,5:2,5, Švica — ČSR 1:3, Švedska Belgija 3,5:1,5, Grčija — Kanada 0,5:3,5, Portugalska — Jugoslavija 0,5:2,5 (1).

Djuraševiću se v nadaljevalni partiji ni posrelo realizirati pozicijske prednosti proti

Ribeiru, tako da se je moral zadovoljiti z remijem. Partija Trilović — Oliveira še ni končana, vendar ima prvi kmela več in realno lahko računa z zmago.

Po večerašnjih partijah je stanje na tabelah takole: I. skupina: B. garija — Avstrija in SZ — Francija itd. II. skupina: Island in Izrael, Španija, Zahodna Nemčija itd. III. skupina: Filipini, Anglija, Argentina in Škotska itd. IV. skupina: ČSR 7, Jugoslavija 6 (1), Kanada 6, Švica in Švedska 5, itd. V III. kolu je Jugoslavija

SE O TURNIRJU KANDIDATOV

Predsednik FIDE Rogard se je večerj ponovno sestel z zastopniki nekaterih federacij zaradi izvedbe prihodnjega turnirja kandidatov in kandidati. Govorili so o treh možnostih, in sicer o prvi, da bi turnir kandidatov izvedli v Jugoslaviji, kandidati pa v Bolgariji, dalje o drugi, da bi se turnir igral v Sovjetski zvezi, in še tretji, da bi oba turnirja organizirali na Švedskem, s tem da bi zainteresirane federacije kriale del stroškov. Turnirja bosta marčica in aprila 1959. Za dokončno rešitev se bodo odločili 22. oktobra.

Te dni je bilo v Kalru končano šahovsko tekmovalje v okviru olimpiade ONEP v Egiptu. Ekipe našega odreda, ki je veljala za favorita, je res tudi osvobodila prvo mesto v skupnem in posameznem plasmaju.

Vitranc - zakaj in kako?

Na posvetu smučarskih strokovnjakov v Kranjski gori so sprejeli med drugim tudi tale sklep: »Za gradnjo smučarskega centra zveznega značaja se predlaga Kranjska gora.«

Znano je, da so pri Zveznem zavodu za telesno kulturo v Beogradu na razpolago sredstva za gradnjo naprav, ki naj bi omogočile kvaliteten napredek vseh športnih panog v narčni okolju. Druga ob morju in tretja v planinskem kraju — za zimске športe.

Vitranec nad Kranjsko goro je veljal že nasled za zbirališče vrhunskih tekmovalcev. Razen staro žičnico so zgradili letos novo sedemdeset, katere pravnost nad sloviti »S«, drugi del pa na sam vrh Vitranca. V dolini so pri merne smeri za smučski tek, v bližini so planiške skakalnice za vrh Vitranca bodo spet več tekmovalnih in turističnih prog za krmarjenje v dolino. Z železnično ali z avtobusom prispete naravnost do vstopne postaje sedemdeset, ki se potegne v višino, kjer leži snežna odeja približno po pet

mesecev na leto. Tu nekje naj bi zgradili »smučarski center« in oskrbeli vse tisto, kar je potrebno za strokovno delo v smučarskih centrih.

Doslej so morali smučarji tekmovalci v času treniranja prebivati v planinskih hotelih in kočah. Trezave so bile z disciplino, higieno, usrezno prehrano in neredito tudi z visokimi cenami. V tečajih so delali brez potrebnih učil in pripomočkov za znanstveno pomoč. Trenerji in strokovnjaki niso prihajali s svojih rednih službenih mest v tovarnah in pisarnah ter so za nekaj tednov povsili delu, za katerega so se kvalificirali v kratkih tečajih. Razumljivo je, da je vse to neugodno vplivalo na uspehe. Smučarski tečaji za tekmovalce so bili dragi in niso dali najboljših rezultatov.

Ce bomo dobili svoj smučarski center, v malem štivostu za napredek smučarstva, se bo to kaj kmalu poznalo na vseh področjih tekmovalnega smučarstva, pa tudi na področju šolskega, armijskega, planiškega in turističnega smučarstva. Tak center bi bil končno pomoč pri izvedbi vsakega smučarskega centra, ker bi prišlo do večje povezave med proizvajalci smučarskih maš, izdelovalci specialnih smuč in specialnih čevljev ter med potrošniki in njihovimi trenerji.

Kako si zamisljamo smučarski center na Vitranecu? Najprej bi treba zgraditi v bližini postaje, morda v bližini prestopnih postaj, nove sedemdeset, smučarske šolske poslojpe — za začetek nekak dom za tekmovalce, ki bi vseboval analize, kritike in pouk, seveda si ne moremo predstavljati smučarskega inštituta za pouk knjižnice, brez delavnice za pravilno smuč, brez laboratorija za raziskave in analize, želez in drugih zbirališkov vrhunskih smučarskih organizacij. Partizana, planiške organizacije, visokih sol za telesno izobrazbo, in tako dalje. V tej tekmi sta bila ob varstvarja Lopan in Albreht. Odičeno je zaigral tudi glavni stebler Rudarja Radeš.

SLOVENSKO PRVENSTVO V ROKOMETU

BRANIK NE IGRA PO PRAVILIH

Zadnje nedelje se je domačo rokometni prvenstven spored spet premaknil za nadaljnji sedem dni. V moškem tekmovalstvu so bili doseženi tale izidi: Branik — Kovinar 20:17 (9:1). Rezultat je korist Braniku je bil dosežen šele v drugi polovici, igra se so Branikovci igralci začeli igrati surovo kakor že nekajkrat. Sodiniku Marku Vinku iz Maribora je treba zameriti, da ni znal toče igre že v prvi tretini. Odrad — Partizan 19:17 (11:9). Zmaga Odrada je pravzaprav presenetljiva, saj to moštvo v nekaže več posebnih kvalit, ker izgrubila igralca za igralcem. Ta-

ko je v tej tekmi igralo samo šest igralcev ves čas, ker vsi vsekakor niso bili v formi. Najbolji so bili Odradovci v obrambi, pa tudi v napadu so se učinkovite avasljavili od nasprotnika. Pri vsem tem so imeli tudi nekaj sreče, saj so Branikovci v prvem delu igre obetojali trije mladi igralci (Dostal, Domnik in Stepišnik) prav dobro.

Svoboda — Maribor 27:1 (14:1). Moštvo Svobode je bilo absolutno razliko in izvedlo. Ekipi Maribora primanjkuje izkušenj za tak srečanja. Pri zmagovalcih sta se odlikovala Rozman in Petrovič.

Rudar — Slovan 18:12 (11:8). Rudar je ves čas tekmo vodil z vid. razliko in se mu za zmago ni bilo treba treni. Mladim Slovanovim igralcem se je sicer posrejevalo, čilo znižati razliko na dva gola, pojele pa so spet popustili. Najboljši v tej tekmi sta bila ob varstvarja Lopan in Albreht. Odičeno je zaigral tudi glavni stebler Rudarja Radeš.

LESTVICA PO III KOLU

Branik	3	0	0	72:42	6
Odrad	3	2	0	55:34	4
Svoboda	3	2	0	42:27	4
Part. Črnomelj	3	1	1	42:48	4
Kovinar	3	1	1	48:19	3
P. Krim	3	2	0	51:19	2
Slovan	3	0	3	41:50	0
Maribor	3	0	3	35:50	0

V ženskem prvenstvu so danjo dosegli igralci na treh igriščih, in sicer takole: Partizan-Črnomelj : Svoboda 4:5 (2:2). Poraz lanskih prvakinj pred domačimi gledalci je presenetljiv. Prav zaradi tega sta preden je prišlo do zadnje igre, na tretje mesto razpredelnice. Pri Svobodi je treba pohvaliti Mihi-Ahčičevci, ki je še vedno hrbtenica moštva. Med domačimi je najboljša igralca Zuzkeva. Zmaga Svobode pa je le tudi nekoliko botrovala sreča.

Partizan-Piran : Slovan 9:9 (5:3). V prvi polovici so bile igralke Pirana v občini premočni in je ekipa iz Pirana bila v nekoliko boljše reševala iz kupa kritičnih situacij. V drugi polovici pa so igralke Slovana zaigrale kot prerone in predse čede v tekmi, vendar je ostal izgid nazadnje je izenačen. Prireditelje je treba grajati, ker niso poskrbeli za zdravniško deluzno službo na tekmi.

Drava : Mladost 12:7 (8:2).

LESTVICA PO III KOLU

Drava	3	0	0	25:16	6
Svoboda	4	3	0	20:16	6
Part. Črnomelj	3	2	0	19:14	4
Mladost	3	0	2	17:23	2
Slovan	3	0	1	19:23	1
Part. Piran	4	0	1	24:33	1

M. Z.

NOGOMETNA REPRIZENTANCA V BREŽICAH

Zadnji trening za Madžare

V četrtek popoldne je v Brežicah pred graditvijo avtomobilske ceste igrala naša državna nogometna reprezentanca proti Madžarski. Tekmo za trening s podvezno reprezentanco Zagreba. Zmagali so reprezentanci 7:1 (4:1). Streli golov so bili Vencelinović (3), Zebec, Petaković, Sekularac in Keselič. P. eden Črtnič je gol za Zagrebčane je dal Bučarič.

Vezni kapetan doslej je ni odredil dokončne sesave naše reprezentance, ker se igralci Dinama še niso vrnilo iz tujine. Črtnič je bil pripravljen danes pa bo opravilo še jakeh trening. Madžarski nasprotniki prispejo v doboldanski urah z avtobusom v Zagreb.

V NEKAJ VRSTAH

Tovariš ALBIN ROGELJ (in ne Albin Kogoj, kakor je bilo, potmotoma objavljeno pred nekaj dnevi) je s štirinajstimi leti predstavilci medrepubliške razstave likovnih umetnikov v Zagrebu. Naš znani smučarski skakalec je torej uspešno delaven tudi se na drugem področju.

atletov II držav startali tudi nekateri Jugoslavoani.

Prvenstvena ženska kosarkarska tekma med NSK in Proletcem iz Zrenjanina se je v Novem Sadu končala z zmago domače ekipe 78:57 (35:34).

Disciplinski sodišče NZJ je začelo disciplinski postopek proti nekaterim članom Crnkoviču in Režku ter nogometna Stojanoviču in Spajčiću (Crvena zvezda) zaradi grobe izre na mednarodni tekmi dne 23. septembra v Beogradu.

Polnina nogometna tekma med Klavirjem in Odredom bo, podobne ob 15. uri (ne šele ob 15:30) na stadionu Ljubljane v Siskici.

DRŽAVNO PRVENSTVO V ROKOMETU

Ljubljana bo danes in jutri prizor tekme državnega prvenstva v umetnem kotalkanju. Kakor vsa leta doslej, so tudi tokrat domačini favoriti. Tekmovalje bo na kotalkanju ob Čufarjevi ulici danes od 15. ure dalje (obvezni liki) in jutri od 9. ure dalje (prostvezni liki) in 17. ure dalje (obvezni liki).

KINO

KINOSPORED ZA SOBOTO
KINO UNION: amer. ital. barv.
vstavitev film »VOJNA IN
MIR«

STARJEŠA PISARNIŠKA MOČ
praksno išče stalno zaposlitev.
Ponudbe pod »Jeziki« v ogl.
oddelku. 23013-9

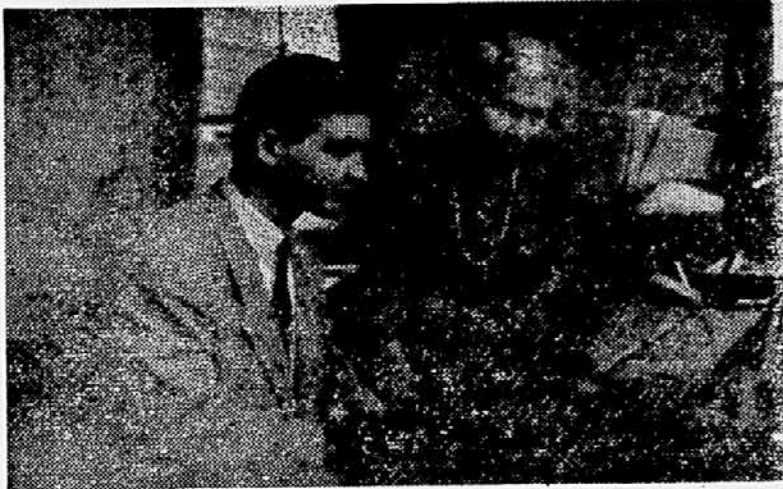
OPREMLJENI AVTO
Za avtomobilisti, motoristi,
prijava avto-moto športa,
udeležite se v nedeljo, 5. oktobra
ob 13. uri tradicionalnega lova
na »Lisico v naravi«.

OPERA
Sobota, 4. oktobra ob 19.30
Verdi:
AIDA. Gostuje baritonist Dušan
Kukovec, prvak Opere v Splitu.

OBVESTILA
Obveščamo vse zainteresirane,
da bo vpisovanje v renomirano
silarsko šolo KUD »IVAN ROBE«
petek 3. oktobra v risalni bivše
VIII. gimnazije na Trg revolucije
šteje 18 ob 19-21 ure zvečer.

OKRAJNA ZADRUŽNA ZVEZA NOVO MESTO
prodaja sledeča vozila:
osebni avto »WARSAWA« tipa M-20,
limuzina 4 vratno
in osebni avto »SKODA« DR 135.

FRANC TRUPEJ
Pogreb bo v nedeljo, 5. oktobra 1958,
ob 16. uri.
Zaluzji: žena in otroci,
rodovina Trupej in ostalo
sorodstvo.

Mladi jugoslovanski pianist, 20-letni Milivoje Samurović, se je udeležil televizijske oddaje »Ura amatelijev«, kar mu je prineslo stipendijo na ameriški glasbeni šoli v New Yorku. Na šoli je Milivoje srečal tudi Slovenko Dubravko Tomšič, ki se že več let pripravlja na tem zavodu prav tako za pianistko. Na sliki vidimo Samurovića z njegovo prof. Lorny Epsteine.

Mednarodna pisava ki ni prodrla

Pred skoraj sto leti je izšla v Zemunu knjiga Srba Mojsija Pačića »Passigraphie mittels arabischer Zahlzeichen« (Passigrafija z arabskimi številkami). V uvodu pravi avtor takole: »Pozivam mislece vseh narodnosti, ki sprejemajo dokaze in so pravi prijatelji humanitete, k živim akcijam na področju, ki sem ga orisal, da bi tako dosegli veliki cilj: univerzalno pisavo, ki bi jo razumeli vsi narodi sveta!«

je bila zadeva pri glagolih, kjer je bilo treba zapisati osebo, število, čas, način in stanje. Tako bi se moral vsak »passigraf« naučiti na pamet okoli 40 do 60 tisoč večmestnih števil. Kljub temu, da Pačić ni dobil pristašev, »vendarle ni obupal. Leta 1871 je objavil na Dunaju

Uporaba metrskega sistema v Indiji

Indijska vlada je izdala prve ukrepe v zvezi s postopno uporabo metrskega sistema oz. dekadnega sistema v Indiji. Kar zadeva uteži, je bil vpeljan ta sistem s 1. julijem letos že v industriji jute, 1. oktobra pa so vpeljali ta sistem tudi na drugih področjih industrije in trgovine, pa tudi državne uprave. Uporaba dosedanjega sistema bo dopustna še dve leti. Uvedba novega sistema pri merjenju bo imela dve etapi. V vladnih krogih menijo, da bodo novi sistem uporabljali v vsej državi že od 1. 1980.

„Geofizično sodelovanje 1959.“

»Prišel bo čas, ko bodo naše veliko dejanje — mednarodno geofizično leto — priznali kot pomemben, čeprav preprost kazipot pri človeškem raziskovanju vesolja, je dejal predsednik komiteja za mednarodno geofizično leto na zasedanju v Moskvi. Ob tej priložnosti je bilo sprejetih precej važnih in zanimivih sklepov in priporočil.

Pri natevanju gotovo zasluži prvo mesto priporočilo komiteja, da se podaljša skupno mednarodno proučevanje Zemlje in njene atmosfere. Prvi mednarodni program, ki je trajal 18 mesecev, bo namreč decembra letos zaključen. Prihodnje leto bodo znanstveniki sodelovali pod nazivom »Medna-

rodno geofizično sodelovanje 1959«. Ta predlog komiteja mora potrditi mednarodni svet znanstvenih združenj, poleg tega pa morajo države članice, ki jih je 66, odobriti potrebno denarno pomoč.

Komiteje je tudi predlagal, naj bi določene dejavnosti te organizacije opravljali v sodelovanju in pod nadzorstvom ustreznih znanstvenih institucij. V drugih resolucijah so udeleženci predlagali ukrepe, ki naj bi pripomogli do tega, da bi bili

ZA FILATELISTE

Letos je bilo na Madžarskem mnogo športnih dvobojev in prereditev. Te dogodke so Madžari upodobili v seriji sedmih različnih znamk. Prikazujejo rokoborbo, namizni tenis in vodne športe.

geofiziki čimprej in čimbolje informirani o vseh novih odkritjih in izsledkih na tem področju. Nadalje je komiteje priporočil, da se morajo znanstveniki takoj poglobiti v poprejšnja znanstvena raziskovanja o raketah in umetnih satelitih. Po letu dni pa se bodo morali seznaniti tudi s podrobnejšimi sadovi teh raziskovanj.

Konkretno delo v prihodnjih letih naj bi vsebovalo poleg drugega še proučevanje sprememb v magnetizmu Zemlje, izdelavo načrta o določanju radiofrekvenc za prihodnje umetne satelite; posebno pozornost pa je treba posvetiti preprečevanju okuzb na Luni in v vesolju.

Za milijon dinarjev kraljevstvo

Angleški dnevnik »Times« je nedavno objavil oglas naslednje vsebine:

»Kraljevstvo vsemi kraljevskimi pravicami in zvestimi podaniki prodam za tisoč funtov.«

Prodajalec je angleški književnik, ki mu je bil kraljevstvo podaril pred 25 leti irski trgovec Sheel. Gre za otok Redondo v Karibskem morju ob mehiškem zalivu. Otok je precej zamočvirjen, na njej — pa kljub temu živi okrog sto Indijancev, ribičev, ki radovedno pričakujejo vesti o novem kralju. Otok Redondo je pod protektoratom Mehike, sicer pa samostojen. Z republiko Mehiko ga veže pogodba o prijateljstvu in nenapadanju.

PO POVESTI SAMUELA GEOMILLA RIŠE MIKI MUSTER

166. Jim še ni prišel do sapa. Zlezel je k Petru in se zavajil na bobrove ležišče. Drgnil si je buško na čelu in začuden majal z glavo. »Črni bober! Največji, kar sem jih kdaj videl in še črn povrh! Bobri so rdečkastorjavi, belega ali črnega le redkokdaj srečaš. Naredil mi je buško, a gotovo mi bo prinesel tudi srečo!«

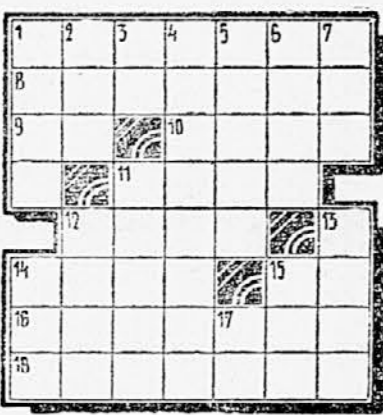

167. Ko so se jima oči privadile teme, sta prijatelja radovedno ogledovala bobrov dom. »Kako pametno je vse urejeno!« se je čudil Peter. »Klet in stopnišče sta sicer polna vode, toda v hiši je suho in toplo. Prav prijetno je. Kadar bo zunaj premrzlo, se bova preselila k bobru. Saj je pokazal, da goji do tebe posebne simpatije.«

168. Petru in Jimu se ni mudilo iz prijaznega bobrovega domovanja. Sedela sta vsak na svojem ležišču in si pripovedovala zgodbe o bobrih. Peter je pripovedoval, kar je bral v knjigah, Jim pa ga je kratkocasil z indijanskimi zgodbami. Ko sta odhajala, je Peter zardil: »Če bom kdaj postal vodnik, se bo moj vod imenoval Črni bober!«

Križanka

VODORAVNO: 1. kora v predgorju Gruntauca, na kateri je bila letos zgrajena železnica, 8. gosta raztopina kemično predelane celuloze (rabi se za izdelavo umetnih vlaken), 9. igratna karta, 19. zarez, v katero se vstavi sodu dno, 11. pesni korak, 12. težko bojno vozilo, 14. kulturna rastlina, 15. letni znak za rutenji, 16. priprava za profloranje neprozornih predmetov, 18. enkratna igra (na pr. šaha).

NAVPIČNO: 1. sredstvo za vzdrževanje testa, 2. velika krvoločna mačka, 3. kratica važnega organa Zdrženih narodov, 4. najnost, 5. del tekstilnega stroja, 6. grški pisec basni, 7. vladarski naslov v nekdanji Rusiji, 11. baještovski grški gozdni bog s konjskimi nogami in repom, 12. ulita tiskarska črka, 13. povečevalno steklo, 14. del človeka, 15. skupina žuželk, 17. estradni zaimek.

RESITEV
VCERAJŠNJE KRIŽANKE
VODORAVNO: 1. drevo, 6. Coroba, 8. ob, 9. oder, 10. krt, 12. kile, 13. Lari, 15. (gor) Stravinski, 16. Everest, 18. Aztek.

Spitzbergi rastejo

Poljska ekspedicija, ki se mu-di na Spitzbergu, je ugotovila, da se to otočje postopoma dviga nad morsko gladino, in sicer 2,3 cm letno. Hitrost tega dvigavanja je razmeroma mlajšega datuma. To ugotovljajo raziskovalci na podlagi geoloških najdb, in sicer po ostankih morskih

živali iz raznih obdobj, ki jih je najti na različnih nadmorskih višinah na obalnih planjavah Spitzberških otokov. Pri tem raziskovanju pomagajo učenjakom tudi sledi stare klotovske industrije. V letih od 1611 do 1640 so imeli lovci na kite oporišča na obalah Spitz-

bergov. Na bregovih so pustili okostja kitov. Danes ležijo ta okostja 5-8 metrov nad morsko gladino, nekatera med njimi pa celo kak kilometer stran od obale.

To gibanje in višanje otokov ustreza taljenju ledenih površine v Skandinaviji na splošno in še posebej na Spitzbergu. Led, ki pokriva danes te otoke, je debel približno 150 metrov, toda površina ledenikov se zmanjša vsako leto za nekaj sto metrov.

Otroci v nevarnosti

V ZDA in Evropi so nesreče Nizozemskem, v Švici in na Svedskem umre pri starosti od 1 do 3 let vsak tretji otrok zaradi nesreče. V Nemčiji, ZDA in na Svedskem umre več kot polovica dečkov v starosti od 15-19 let iz istega vzroka.

Nevarnosti, ki preže na otroke, niso v vseh deželah enake: V Franciji, na Nizozemskem in v Skandinavskih deželah otroci pogosto utonejo. Na Španjskem se otroci hudo opečejo in od opeklin tudi umro, če padejo v brasero — peč za žerjavico, ki je tam v navadi. Podobno je tudi v Angliji, kjer je odprto ognjišče najbolj razširjen način za ogrevanje hiše. V Italiji in na Poljskem se mnogo otrok ponesreči zaradi elektrosilovnih predmetov, ki so ostali po vojni na vseh mogočih krajih.

Strokovnjaki menijo, naj bi naučili otroke, kako obvladati nevarne položaje. Naučiti se morajo plavati, skakati, pasti, uporabljati nož, škarije in vžigalice, prilagoditi se prometu.

IZ DANAŠNJEGA »PAVILJE«

— Vneto grlo ima.
— Saj ni čudno, ko si kar naprej z lučko vanj sveti.

Drobiž

V živalskem vrtu v Glasgowu so vpeljali dneve, ko ne dovolijo obiska. Ugotovili so namreč, da postajajo živali nerazgovorne, če so v stalnem stiku z ljudmi. Zakaj bi se tema čudili, saj se ljudje že med seboj težko prenašajo!

V Milanu sta stopila pred oltar 68-letna nevesta in 75-letni ženin. Bila sta zaročena že 40 let, poročila pa se nista, ker je njuni zvezi nasprotovala nevestina mati. Ko je mati umrla, sta se zaročena poročila. Kaj vsega ne zmore potrpljenje!

Lastnik hotela »Riviera« v Flavani je postavil v vsako sobo televizijski sprejemnik, po katerem morejo gostje spremljati igre na ruletni v hotelski igralnici. Stavijo lahko po posebnem telefonu. Težava je le v tem, da je težko ugotoviti, kdaj je igralec v sobi zapravlil vse letone.

Angleški zdravnik dr. Harvey Falck je pisal v nekem dnevniku, da je umazanija pri otrocih celotna potrebna in da umazanija vrat pri dečkih ali deklicah še nikoli ni smel za posledico bolezni. Naslednjega dne je dobilo uredništvo 120 ogroženih pism od staršev, ki so vsi nasopis odgovorili: »Koda ni bila velika, ker so dobili 162 novih abonentov — dijaških krožkov!«

Radar SJ je bil pritrjen na vrh stebra, ki je bil varno prislonjen na sprednji del periskopskih podpornikov in se je reztežal navzdol v zgornji del opazovalnega stolpa. To se pravi, da je stal prav za mestom krovnega častnika, in tako je bilo mogoče v primeru, da si se naslonil nanj ali segel z roko po njem, za silo uganiti, v katero smer »gleda«. Kadar smo iskali položaj in razdaljo, sem skoraj nagnosko posegel z roko po njem, da bi se prepričal, če Jim v opazovalnem stolpu resnično jemlje podatke, ki smo jih potrebovali pri približevanju. Jasno je bilo, da jih je jemal prav zdaj. Nekaj minut pozneje je zaklical od spodaj.

»Kurz tarče dva-devet-nič. Hitrost deset. Priporočam kurz dva-sedem-nič, hitrost petnajst, da se jim približamo.«
»Ne smemo se mu približati, dokler ne prejmemo odgovora na naše sporočilo, Jim. Kurz in hitrost mi dajaj le zato, da obdržimo stik.«
»Dva-devet-nič. Hitrost deset!« Njegov glas je bil trd, v njem je bilo nekaj, kar je naznanjalo slabo voljo, kakor da bi njegova maska za hip zdrsnila z obraza in ga potem nemudoma spet zakrila. Skoznjoo se je pokazalo nekaj, o čemer sem mogel zgolj ugibati.
Noči so na morju okrog Havajskih otokov prelepe. Dežuje pogosto, a med nalivi je nebo jasno in posuto z zvezdami, morje pa mirno in prijateljsko. Ta noč je bila takšna. Bilo je toplo, vlažno in temno, Walrus pa se je lahko zibal na dolgih ocean-skih valovih. Ko se je naša hitrost povečala, se je kljun zdaj za zdaj zaril v morje in na licih smo začutili lahen vetrič. Zada- ja za nami so se štiri proge dima izgubljale v vetru, na krov pa so padale vodne kapljice, ki so jih razpršili plini iz izpušnih cevi. Takšna noč je bila prej kot za nenadno in naglo smrt primerna, za jadrnanje ali za ples na čezoceanskem parniku. Presenetila me je misel, kako podoben je bil položaj takrat, ko nas je na pol poti iz New Londona v Panamski prekop ujel tisti Nemeč. Le da je on tistikrat zagotovo vedel, da smo bili mi njegovi sovražniki, mi pa danes tega nismo mogli trditi o tuji ladji s tolikšno gotovostjo.

Dve plovili, zasledovani in zasledovalec, sta pluli nenehoma proti severozahodu. Mi v pričakovanju odločilnega odgovora iz Pear Harborja; oni ne zavedajoče se nevarnosti, ki jim grozi. Dave mi je prebral kar iz opazovalnega stolpa.

»NUJNO ZA WALRUS X V VAŠI OKOLICI NOBENE PRIJATELJSKE LADJE X TAKOJ STOPITE V AKCIJO X POŠILJA COMSUBPAC X.«
Zdaj, ko je prišel trenutek za napad, sem začutil, da sem v kolennih nekoličan žibak, in izdal sem potrebna povelja.

»Vsi z vso hitrostjo naprej! Obrnite proti levi do dva-šest-nič! Ostanite na mestih do nadaljnega!«
Pesem naših strojev tam zadaj je postala hitrejša. Rjovenje strojev je bilo jasnejše. Veter, ki ga je povzročalo naše naglo gibanje, se nam je pričel zapletati v lase in iskati odprtini v srcah. Bil je vlažen in topljiv. Znojil sem se in v možgane graja?

Walrus je zavil proti levi in se ustalil na novem kursu in sovražna ladja se je pričela naglo večati. Vložil sem daljnogled v »prenosnik položaja tarče« ali TBT,* neprodušno zaprto napravo, ki je prenašala položaj tarče kar na TDC v opazovalnem stolpu.

»Ostanite na mestih do nadaljnega,« sem ponovil. Naj bo zdaj že kasno ali ne, ko bomo potopili sovražno ladjo — zakaj sovražna je gotovo — bo pozabljen sleherni očitek o obotavljanju.

Zasišal sem Jimov glas: »Ostajamo na mestih do nadaljnega, sir. Zunanja vrata so odprta!«
»Izstrelili bomo salvo treh torpedov,« sem rekel v mikrofon ob svoji strani. »Količna je zdaj razdalja?«
»Razdalja dva-pet-dvakrat nič!... Doseg torpedov tri tisoč!«
Takrat sem spoznal, da smo zagrešili resno napako. V veliki želji, da bi zvedeli, ali imamo pred seboj sovražno ladjo in da nas ta medtem ne bi odkrila, smo pozabili loviti naj-

primernejši strelni položaj. To je eno izmed najvažnejših pravil za podmorniško približevanje, to je nekaj, kar sem dobro vedel, kar so mi vteпали v glavo leta in leta. Kadar se podmornica približuje tarči za krmo, podaljšuje tarčina hitrost razdaljo, ki jo mora prepluti torpedu po izstrelitvi. V Walrusovem položaju je bilo treba zato, da bi dosegli lep strel na daljavo tisoč pet sto yardov, streljati na resnični medsebojni razdalji tisoč yardov, pa tudi kot, pod katerim naj bi plul torpedu na sovražno podmornico, bi bil nadvse neugoden; približati bi se jim morali s krme in streljati naravnost vanjo.

V duhu sem vnovič preračunal vse skupaj. Če bi zavili ostro proti desni, najbrž ne bi mogli ujeti nič boljšega strelnega položaja. Če bi se obrnili nekoliko pozneje in poskusili vnovič, bi tvegali samo to, da bi sovražniku pokazali bok in ga skoraj prisilili, da nas odkrije. Ne; kocko smo že vrgli. Čeprav smo v slabem položaju, je treba napad nadaljevati tako, kot smo ga začeli. Naš kljun je bil naperjen naravnost proti sovražniku; in bili smo mu preblizu, da nas ne bi prej ali slej odkril. Vse, kar lahko storimo, je to, da čimprej izstrelimo torpede, da streljamo, še preden bo zadnjim opazovalcem na japonski podmornici uspelo uzreti izdajalske valove, ki jih je povzročal naš kljun, in obrise mostu ter opazovalnega stolpa.

»Kakšna je zdaj razdalja?«
»Dva-dva-dvakrat nič. Pot za torpede dva-pet-dvakrat nič.«

Morda bi lahko tvegali majhen kompromis — streljali s tisoč pet sto yardov in tako poslali torpedu na pot, dolgo dva tisoč yardov. To bo bolj pametno kakor da bi se sovražniku preveč približali — na tisoč yardov — kjer bi nas lahko opazil. Še ena minuta. »Razdalja!« sem zaklical.

»Dva-nič-dvakrat nič,« se je glasil odgovor.
Z daljnogledom sem opazoval tujo ladjo. Res je bila podmornica; imela je tisti neprijetni, nizki obris, ki zna govoriti samo japonsko. Jim je imel prav od vsega začetka. Ne bi nam bilo treba čakati odgovora na sporočilo. Če bi se ji dovolj približali, bi jo gotovo lahko spoznali po zunanem videzu.

* TBT = Target Bearing Transmitter = prenosnik položaja tarče.